СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ XXV СЪЕЗД

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 6 март, 1976 шу. • № 28—29 (5256). • Мах 3 кеп.

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

3 марта Москве съездий Кремлевски Двореце дIахо болх беш хилар Советски Союза Коммунистически парте XXV съезд.

Iуйрййнарча заседане дIахо йийцар СССР Министрий Совета Председатела нов. А. Н. Косыгина яь «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яха доклад.

Пренешка къамаьлаш дир новкъосташа: Н. В. Голдина — СССР еза-йоккхача индустре предприятеш хьалъяра министра, А. М. Шибаева — КПСС Саратовски обкома хьалхарча секретара, Л. Д. Казакова — Иркутски областа Байкало-Амурски никъ буллачарча № 266 йолча гIишлой-монтажии поезда монтажникий-бетонщикий бригада бригадира.

Съезд дакъала йийцар делегаташеи хьашашеи безаме тIаийцача новкъосташа: Ульям Каштана — Канада Коммунистически парте Генеральни секретара, Хесус Фариа — Венесуэла Коммунистически парте Генеральни секретара, Хорхе Дерь Прадо — Перуански коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретара.

Цул тIехьагIа нов. А. Н. Косыгина доклад ювцача дакъа лаьцар новкъосташа: М. А. Прокофьева — СССР просвещене министра, А. У. Модогуева — КПСС Бурятски обкома хьалхарча секретара, Н. Н. Тарасова — СССР яйгача промышленноста министра, М.-С. И. Умаханова — КПСС Дагестански обкома хьалхарча секретара.

(Чистедоалар 2-ча оагIо тIа).

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПОЛИТБЮРО

Л. И. БРЕЖНЕВ. КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК Генеральни секретарь.

Ю. В. АНДРОПОВ. КПСС ЦК Политбюро член.

А. А. ГРЕЧКО, КПСС ЦК Политбюро член.

В. В. ГРИШИН. КПСС ЦК Политбюро член.

А. А. ГРОМЫКО. КПСС ЦК Политбюро член.

А. П. КИРИЛЕНКО. КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь.

А. Н. КОСЫГИН. КПСС ЦК Политбюро член.

Ф. Д. КУЛАКОВ. КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь.

Д. А. КУНАЕВ, КПСС ЦК Политбюро член.

К. Т. МАЗУРОВ. КПСС ЦК Политбюро член.

А. Я. ПЕЛЬШЕ. КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК-рча КПК председатель.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ. КПСС ЦК Политбюро член.

Г. В. РОМАНОВ. КПСС ЦК Политбюро член.

М. А. СУСЛОВ. КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь.

Д. Ф. УСТИНОВ. КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь.

В. В. ЩЕРБИЦКИЙ. КПСС ЦК Политбюро член.

Г. А. АЛИЕВ. КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат.

П. Н. ДЕМИЧЕВ. КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат.

П. М. МАШЕРОВ. КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат.

Б. Н. ПОНОМАРЕВ. КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь.

Ш. Р. РАШИДОВ. КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат.

М. С. СОЛОМЕНЦЕВ. КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат.

И. В. КАПИТОНОВ. КПСС ЦК секретарь.

В. И. ДОЛГИХ. КПСС ЦК секретарь.

К. Ф. КАТУШЕВ. КПСС ЦК секретарь.

М. В. ЗИМЯНИН. КПСС ЦК секретарь.

К. У. ЧЕРНЕНКО. КПСС ЦК секретарь.

Г. Ф. СИЗОВ. КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель.

СЪЕЗД ДIАКЪОВЛАШ НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Новкъостий делегаташ!

ХIанз чакхбаьлар вай парте XXV съезда хержача Центральни Комитета хьалхарча Пленума болх. Мукъаба сона цу Пленума балха итогех хоам бе.

ЦхьоагIо йолаши вIаши кхотабенначеи хьале чакхъяьннача цу Пленуме парте Центральни Комитето шийн кулгалдара органаш хержар. Пленумо массане цхьабарт болаш КПСС ЦК Генеральни секретаралла хержар новкъост **Брежнев Л. И.** (чIоаггIа дIаьхдаь тIоараш тох. Берригаш а хьалгIовт. Зале гIолла дек «Ура!»).

Пленуме массане цхьабарт а болаш Политбюро членалла хержар новкъостий:

Брежнев Л. И. (тIоараш тох). **Андропов Ю. В.** (тIоараш тох). **Гречко А. А.** (тIоараш тох). **Гришин В. В.** (тIоараш тох), **Громыко А. А.** (тIоараш тох). **Кириленко А. П.** (тIоараш тох), **Косыгин А. Н.** (тIоараш тох). **Кулаков Ф. Д.** (тIоараш тох). **Кунаев Д. А.** (тIоараш тох). **Мазуров К. Т.** (тIоараш тох). **Пельше А. Я.** (тIоараш тох), **Подгорный Н. В.** (тIоараш тох). **Романов Г. В.** (тIоараш тох), **Суслов М. А.** (тIоараш тох), **Устинов Д. Ф.** (тIоараш тох). **Щербицкий В. В.** (тIоараш тох).

Политбюро членалла кандидаталла хержаб новкъостий: **Алиев Г. А.** (тIоараш тох), **Демичев П. Н.** (тIоараш тох), **Машеров П. М.** (тIоараш тох), **Пономарев Б. Н.** (тIоараш тох), **Рашидов Ш. Р.** (тIоараш тох). **Соломенцев М. С.** (тIоараш тох),

ЦК секретаралла хержаб новкъостий: **Брежнев Л. И., Суслов М. А., Кириленко А. П., Кулаков Ф. Д., Устинов Д. Ф., Пономарев Б. Н., Капитонов И. В., Долгих В. И., Катушев К. Ф., Зимянин М. В., Черненко К. У.** (тIоараш тох),

КПСС ЦК-рча Партийни ТIахьожама Комитета председателалла чIоагIваьв новкъост **Пельше А. Я.** (тIоараш тох).

КПСС Цечтральни ревизионни комиссе ший председателалла хержав новкъост **Сизов Г. Ф.** (тIоараш тох).

Новкъостий делегаташ!

Керда хержача парте **Центральни Комитета членаша тIадиллад сона шоаех беннача тешамах съезда делегаташта дег тIара баркал ала. (ТIоараш тох).** Мукъаба сона, бIарчча хьайийцача Центральни Комитето а цо хержа Политбюрои Секретариати шоашта тIалаттача бехктоккхамга хьежжа хургхиларах шоана тешам бала.

Тхоай керттера декхар, кхетадеш ма-хиллара, тхона гу парте XXV съезда решенеш вахаре кхоачашъелга Iалашдарах, долче, коммунизма гIулакха, машара гIулакха керда йоккхий коталонаш йоахилга Iалашдарах. **(ДIаьхдаь тIоараш тох).**

Деза новкъостий! Шийн болх чакхбаьккха йоалаш латт Советски Союза Коммунистически парте XXV съезд.

Съездо йийцар чакхъяьннача пятилетка итогаш, теркам тIабахийта а объективно а анализ йир Iоаяьча опыта, кхоачен вай планашка хьежар, ХIанз вайна дикагIа бIаргагу дIахо дегIаахара керда кхоачамаши керда торонаши мичахьа я, вайна къаьггагIа гу партена хьалхашка латта декхараш.

Съездо бегалбаьб хьатIадоагIача шерашта лаьрхIа бола принципиальни политически никъ.

Новкъостий, мехка низ дIахо дегIабоалабара, советски наьха вахара хьал тоадара, вай деррига общественни вахар эргадаьккха тоадара тIехьа лоаттабеча къовсаме керда мулаш оттадаьд вай XXV съездо. Цо хоадамболлаш дола керда декхараш оттадаьд арахьарча политика даькъе а, машара, дунен халкъашта юкъе цхьана гIулакхаш леладара, халкъаш кортамукъеи шоай лоIамагIеи хилийтара тIехьа лоаттабеча къовсаме а.

Съездо къоабалъяь планаш, уж атта йоаца а низкъала а планаш. Цо оттадаь декхараш, — уж Iалаьмате шIенхаштта декхараш. Бакъда, новкъостий,

(Чистедоалар 2-ча оагIо тIа).

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленумах бола

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1976 шера 5 марта хилар Советски Союза Коммунистически парте XXV съездо хержача КПСС Центральни Комитета Пленум.

Пленумо массава раьза а волаш КПСС ЦК Генеральни секретаралла хержар новкъост Л. И. Брежнев.

Пленумо массава раьза а волаш КПСС ЦК Политбюро хержар укх составагIа:

Политбюро членаш новкъостий Брежнев Л. И., Андропов Ю. В., Гречко А. А., Гришин В. В., Громыко А. А., Кириленко А. П., Косыгин А. Н., Кулаков Ф. Д., Кунаев Д. А., Мазуров К. Т., Пельше А. Я., Подгорный Н. В., Романов Г. В., Суслов М. А., Устинов Д. Ф., Щербицкий В. В.

Политбюро членалла кандидаташ новкъостий Алиев Г. А., Демичев П. Н., Машеров П. М., Пономарев Б. Н., Рашидов Ш. Р., Соломенцев М. С.

КПСС ЦК секретаралла хержаб новкъостий Брежнев Л. И., Суслов М. А., Кириленко А. П., Кулаков Ф. Д., Устинов Д. Ф., Пономарев Б. Н., Капитонов И. В., Долгих В. И., Катушев К. Ф., Зимянин М. В., Черненко К. У.

Пленумо КПСС ЦК-рча Партийни ТIахьожама Комитета председателал чIоагIваьв новкъост А. Я. Пельше.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ XXV СЪЕЗД

Съезд дIакъовлаш новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА даь къамаьл

(Долалур 1-ча оагIо тIа).

вай тешаш да, вай чIоагIа тешаш да уж планаш вахаре чаккхйоахаргхиларах, уж декхараш кхоачашлергхиларах. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох). Цар лерхIараш вай социалистически Даьхе дIахо а легIайоалеслга, советски наха машаре а ирaзе а вахар хулга Iалашдар ма-дий, цудухьа, шеко йоцаш, дерригача советски халкъо уж хьаллоацаргда.

Новкъостий! Вай съезда болх укх зала пенел арабаьинилга дархIа йиш йолаш ба. ЕррригачA партийни организацешка, заводашкеи Iилман институшкеи, колхозиин совхозиин кхашка а фермашка а, Iалаьмате боккхача вай берригача мехка беш хинна ала йиш йолаш ба из. Дикача гIулакхашца, шоай къахьегама эггара дикагIча хьокхамашца Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда накъабаха гIийртаб миллионаш советски нах. (ТIоараш тох). МассагIа да уж, цу хьинарeча къахьегамах, цу сийлахьча яхьах башха-дика хьахин ираш! Царех цхьадараш мукъагIа дагадохийтаргда аз.

Ханал хьалха хи тIа даькхад «Сибирь» яха атомни ледокол. Советски легковой автомашиний дезала тIаккхийттай «Москвичийн», «ВАЗийн» керда моделаш. Ханал хьалха чакхъяьккхай 350 пассажира моттиг йола ИЛ-86 яха самолет-Iалаьмат вIашагIйоллара лоархIаме этап, тоххамаш де доладаьд ЯК-42 яхача кердача самолета. Ленинградшта хьаьяьй мехка эггара низ болашагIа йола — 1 миллиони 200 эзари киловатт низ бола турбогенератор, хIаьта мехка кхыча мийнге промышленни ток еннай Зейски ГЭС-о — советски Дальни Востока гидроэнергетика духхьашхарчо. Къилбехьене керттера балхаш даь дьынад Къилбаседакрымски канала эггара хьалхара йиъ бIаь километр йIаьха аргIа хьалъяра, хIаьта Союза Къилбаседа - Малхбалене хьайн йиллай болиметаллаш, аьшка рудаш, апатиташ доахка керда моттигаш. СССР Iилмай Академе хьа а яь, болх бе йолаялийтай шиий тайпара, дуней тIа эггара йоккхагIа йола оптически телескоп.

Уж да уж шоай Коммунистически парте XXV съезда накъабоагIаш советски наха карагIдийнна сийлахьа гIулакхаш! (ДIаьхдаь тIоараш тох). Из да, новкъостий, вай обществе партеи халкъеи лерхIарий, уйлай, гIулакхий цхьоагIо эггара низ болашагIа, эггара чIоагIагIа хьахьюкхар. (ТIоараш тох). Цу турпалча гIулакхий доакъашхоех хIаране, коммунист е парте воацар из вале а, мадарра аьлча, шиигара доагIа дакъа лаьцад вай съезда балха юкъе.

ХIаьта цу даькъа боккха мах бу парте советски патриотизма, вай сийлахь-доккхача юкъарча коммунизм хьалъяра гIулакха еча йоакхон башха-дикача белгалон санна.

Е хьаэцаргда вай цхьаькха — вай съезда цIерагIа хIара денна, хIара сахьата цIаккха ца хадаш иха а хаIнз уха а дукха эзарашписьмоши теелграмаши. Дог тоха ца луш а вай советски сагах—Советий Мехка лакха политически кхетами хьинари долаш волча гражданинах, — дог цIенача патриотахи интернационалистахи доккхал ца деш а дешалургдолаш дац уж. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Цу шиий тайпарча документальни повеста чулоацам, новкъостий делегаташ, хIара денна шоана байзаб съезда информацион издане выпускех. Цар тIа чIоагIагIа теркам тIаозача производственни толамий хьакъехьара рапорташ, къахьегача наха дег тIара кхухьийта моаршалаши доаха дика ловцаши, эггара чIоагIагIа дагадоахкарех, вахара советски образах, машарах, кхолламех дола Iимерза дувцараш. Цу дерригача хIамашта тIехья — миллионаш болча къахьегамхой йоккха энтузиазм, коммунизм хьалъеш йоаллача сийлахь - йоккхача низ болча держава бетталу пха.

Мукъаба сона, новкъостий делегаташ, шун цIерагIа, съезда цIерагIа, обществa гIулакхий, вай Даьхе дIахо а тоаялара дас санна еча йоакхоно, парте ленински никъ бизза хьаллоацаш хиларо хьалхадаьха дагардараши уйлаши хьакхайкарца ерригача парте юкъарча форумца дакъа мел лаьцараштa дег тIара баркал ала.

Ишттa мукъаба сона, съезд йолалуши цо болх беча депошкеи вай партева, вай мехка, советски халкъа дIайха моаршал лущи дикагIдола ловцаш доахаши итташ эзараш письмош дахкийтача доазол декъарча вай новкъосташта, (тIоараш тох) социалистически капиталистически паччахьалкхенашкарча, мукъадаьннача къонача мехкашкарча вай доттагIаштеи цIена дог-уйла долаш болча нахан дег тIара баркал ала.

Новкъостий!

Вай съезда балха юкъе дакъа лоацаш хилар коммунистически болхлойн партей, къамий-демократически партейн боламийн бIаь соагIа делегаци.

Укхаза, укх трибуна тIара, хIаьта иштта мехка гайп-тайпарча городашка хиннача дукхача наьха собранешкей митингашкей кхыча мехкашкарча классагIа болча вай вежараша КПСС, Советски мехка, вай халкъа цIерагIа кIезига аьнна дац дег чура доагIа дIайха дешаш. (ДIаьхдаь тIоараш тох). Цар дийцар социализмаген коммунизмаген бода никъ халкъашта хьабийллача КПСС исторически миссех. Цар дийцар машара тIехьа лоаттабеча къовсаме дерригача халкъашта вай мехка болча лоархIамах.

Вай баркал оал царна уж дешаш бахьан, Советски Союза коммунисташи дерригa халкъи тIехьа тIайоагIача хана а шоай интернациональни декхараш лакха лоаттадергхилларах воай віргIана дерригача мехкашкара коммунисташ, болхлой, къамани социальни кортамукъала тIехьара беррига къовсамхой дIатешабе безам а ба!

Деза новкъостий! Вай, съезда делегаташ, иштта дукха дац — дерригаш а пхи эзар гаргга. Бакъда, хержа вай дахкийтараш пхийттех ахи миллион саг ва. Мукъаба сона съезда цIерагIа вай мехка берригача коммунисташка дIайха денале моаршал дIадала, цар гIулакхашка, цар планашка, цар вахаре толам баккхар ловш ловца баккха.

Вайна дика хов: белгалъяьхача рубежашка кхачара вай дукха а тIагIертта а къахьега деза. ХIара коммунисто, хIара партийни организаце, хIара партийни комитето шиий дакъа лаца деза съезда решенеш кхоачашъеча. Хьалда йола заданеши планаши е еза царех. Съезда хьалха лаьттача яхье хинна дог айдалар, къахьегама ритм чIоагIъе а лелае а еза. Из дергхиларах дог тийша я Центральни Комитет.

Новкъостий! Дунен халкъашта юкъерча кепайоазон тIа, цуша буржуазни кепайоазон тIа а, белгалдаьккхар советски коммунистий кхотабалари оптимизми, КПСС политика машар безаш, стабильни бIубенна хьисап долаши хилар. Сона хетаргахьа, раьза хила доагIа вай иштта маьха.

Вай ленински парте истори белгалдаьнна да съездий геттара дикача плиядаца. Царех хIараяр партеи мехкеи вахаре лоархIаме веха йолаш хиннай. Шеквала вагIац, новкъостий, реализман гIулакх корта болаш хиларен, шиий пизех бIубенна тешара, коммунизм хьалъяра вай сийлахь-доккхача гIулакха тIехь, (дIаьхдаь тIоараш тох), дунен тIа чIоагIа, нийсхоп машар бахьан лоаттабеча вай къовсаме керда коталонаш йоахаргхилара байракха кIаллатташ хьаена доккхий хIамаш карагIдаьнна съезд хиларах тарра, XXV съездо царна юкъе къаьстта, ше санна яр кхыйоаца моттиг лоацаргхиларах!

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти! (ЧIоагIа тIоараш тох).

БIаьшерашка сийле хийла турпалча советски халкъа!

ЧIоагIа машар отталба — вай планета берригача наха бола машар!

Марксизма-ленинизма байракха кIал — коммунизм хьалъяра кердача коталонашка дIахьалхашкахьа. Л. И. Брежнева къамаьл деча хана дукхаза дIаьхдаь тIоараш дийттар. Берригаш хьалгIовт. Зале оваци ек. «КПСС сийле хийла!», «Парте ленински Центральни Комитета—сийле! Сийле! Сийле!», «Ура!» яхаш тIоараш а детташ цIогIарч детт.

Новкъоста А. Н. КОСЫГИНА дош хаддаш даь къамаьл

Новкъостий делегаташ!

Съездо тахан итог ергья шин беттен ах беттен совгIча хана бокъонца дерригача халкъо 1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттерча лостамех йола проект ювцара. Съездо цу дешагIа а тIаэца еза решенеш вай обществa вахаре Iалаьмате боккха лоархIам болаш хургья: кердача пятилетке коммунизма материально-технически база хьалъяра хьакъехьарча социально-экономически политика, партеи халкъеи берригача балха хьада бола чулоацам белгалбергба цар.

Съезде къамаьл мел даьча новкъосташа массане а хьал а лаьцар, боккха мах а бир съездага хьажа ьина Центральни Комитето хьачуеннача керттерча лостамий проекта. Делегаташна дIеннай съезда комиссе тIанийца поправкаш йола проект.. Цу документа тIа вIашагI а теха хьахьеккай мехка керттера лостамий проект ювца йолаелча денз парте Центральни Комитето баьча боккхача балха итог. Съезд а хилалехьа Политбюрос вIашагIъеллаяр лаьрхIа йола комисси. Из хьежар союзни республикай компартей съездашка, партийни конференцешка, ЦК проекта тIатехача, кепайоазон тIа яьхача а гражданий письмошка йолча а предложенешка. XXV съезда делегаташа енача предложенешца цхьана ЦК проекта яь поправкаш съезда комиссега дIаеннаяр. Из царга хьежа а хьежай шуга чIоагIъяйта дIа а лу.

Делегаташка дIаденнача документа юкъе ца йолхаш йиса цхьайола предложенеш тIатехараши къестадергда царца гIулакх доагIача центрерча а моттигерча а органаша, хIаьта торо хиларга хьежжа практически балха тIа теркаме а эцаргья.

Вай парте Центральни Комитета Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева докладагара, съездо тIаэцаргдолча керттерча лостамашкара хьалхле а лелаеш гарггарча бетташка чакхдаккха деза пхе шера план оттаелга, КПСС Центральни Комитета Пленумген СССР Лакхехьарча Совета сессеген хьажа хьачуяла а еза.

Вай кердача пятилетка чу доалачара боахама балха масштабаш, эффективности дикали ма-могга лакхъяра декхарца ювзаенна цуи белгалонаш теркаме а эцаш бе безаш ба боккхеи чоалханеи болх, бокъонца оттаяьча ханашка плана проект оттае а еза. Цунах латт халкъа боахама ерригача звеньяй болх нийсеи ритмичнои бар Iалашдара лоархIамерча хьалех цаI.

Пятилетка Iалаьмате доккха декхараш кхоачашдара болх вIаштIехьбоаккхаш данза даргдоацаш мел дараш де деза иттлагIча пятилетке вай мехкарча берригача къахьегамхой творчески хьинар буxдувла хьаст уж хилийтара.

Советски халкъа политически цхьоагIо, болхлой класса, колхозни ахархой, интеллигенце хьаштаци де лерхIараши цаIаш хилар иттлагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра хIара производственни коллективо деррига низаш тIадохийтаргхилара (тIоараш тох), парте хьалкхеяь боахама, инженерно-технически административни кадраш кердача, шоашта хьалхашка оттадаьча декхараша дIабехача боарам тIа хургхилара, вай Даьхе экономически, Iилма-технически социальни прогресса наькъ тIа сихха дIахьалхашкахьа яхара советски Iилмахоша керда торонаш хьаелларгхилара бола тешам ба. (ТIоараш тох). Пятилетка толам дукхагIча даькъе тийша хургба вай боахам лелабеча цаI юкъера ца йоаккхаш ерригача участкашка хьаькъалца организаторски болх барах, гIулакх бехктоккаме хеташ леладарах, паччахьалкхени къахьегамех дисциплина лелаярах, социалистически яхьи къахьегамца коммунистически гIулакх хилара болами боаржабарах.

Новкъостий! Съезда решенеша, иттлагIча пятилетке вай воашта хьалхашка оттадеча декхарий масштабаша сийлахьдоккха хьинари доги ай ца деш диса йиш яц. Цудухьа вайна тешшаме хов парте съезде оттадаьча де лерхIарашка, вай кхоачаргхилар. Марксистско-ленински хьехамца чIоагIъенна, Iалаьмате йоккха политически организаторски опыт йола вай парти бIубенна коммунизмагахьа никъ буллаш я (дIаьхдаь тIоараш тох), хIаьта цо кулгал а деш коммунизмагахьа дода дукхача къамех латта советски халкъ — хIама хьакхолла, керда вахар хьакхолла халкъ. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох, Берригаш а хьалгIовт).

Парте XXV съезда хержача Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета состав

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета членаш

Абрасимов П. А.
Авраменко С. С.
Аксенов А. Н.
Акулинцев В. К.
Александров А. П.
Алексеев П. Ф.
Алексеевский Е. Е.
Алиев Г. А.
Алтунин А. Т.
Андропов Ю. В.
Антонов А. К.
Антонов С. Ф.
Аристов Б. И.
Архипов И. В.
Аскаров А.
Ауельбеков Е. Н.
Афанасьев В. Г.
Афанасьев С. А.
Ашимов Б. А.
Баграмян И. Х.
Базовский В. Н.
Байбаков Н. К.
Бакин Б. В.
Баландин Ю. Н.
Банников Н. В.
Батицкий П. Ф.
Бахирев В. В.
Бектурганов Х. Ш.
Березин А. И.
Беспалов И. П.
Бещев Б. П.
Бирюкова А. П.
Блесков А. А.
Богомяков Г. П.
Бодюл И. И.
Бондаренко И. А.
Борисенко Н. М.
Бородин А. М.
Бородин П. Д.
Ботвин А. П.
Братченко Б. Ф.
Брежнев Л. И.
Брехов К. И.
Бугаев Б. П.
Булгаков А. А.
Бутома Б. Е.
Вадер А. П.
Васильев Н. Ф.
Ватченко А. Ф.
Ващенко Г. И.
Викторов А. В.
Воропаев М. Г.
Воротников В. И.
Восс А. Э.
Всеволожский М. Н.
Галаншин К. И.
Галкин Д. П.
Гапуров М. Г.

Гарбузов В. Ф.
Георгиев А. В.
Глушко В. П.
Голдин Н. В.
Гончаренко Б. Т.
Горбань Г. Я.
Горбачев М. С.
Горшков Л. А.
Горшков С. Г.
Горячев Ф. С.
Греков Л. И.
Гречко А. А.
Гришин В. В.
Гришкявичус П. П.
Гришманов И. А.
Гро[illegible] А.
Гру[illegible] И. С.
Грушин [illegible]. Д.
Гудков А. Ф.
Гуженко Т. Б.
Дементьев П. В.
Дементьева Р. Ф.
Демирчян К. С.
Демичев П. Н.
Добряк В. Ф.
Добрынин А. Ф.
Доенин В. Н.
Долгих В. И.
Дрозденко В. И.
Дрыгин А. С.
Дымшиц В. Э.
Егоров А. Г.
Ежевский А. А.
Елютин В. П.
Епишев А. А.
Ермин Л. Б.
Жигалин В. Ф.
Замятин Л. М.
Зверев С. А.
Зимянин М. В.
Золотухин Г. С.
Иванникова М. С.
Ивановский Е. Ф.
Игнатов В. Н.
Кавун В. М.
Казаков В. И.
Казанец И. П.
Кандренков А. А.
Капитонов И. В.
Караваев Г. А.
Карпова Е. Ф.
Катушев К. Ф.
Качура Б. В.
Келдыш М. В.
Кириленко А. П.
Кириллин В. А.
Киселев И. И.
Киселев Т. Я.

Клепиков М. И.
Клименко И. Е.
Климченко Е. И.
Клюев В. Г.
Князев Ф. К.
Коваленко А. В.
Козлов Н. Т.
Козырь П. П.
Кокарев А. А.
Коновалов Н. С.
Коноплев Б. В.
Конотоп В. И.
Корытков Н. Г.
Костандов Л. А.
Костоусов А. И.
Косыгин А. Н.
Крахмалев М. К.
Круглова З. М.
Кручина Н. Е.
Кузнецов В. В.
Кулаков Ф. Д.
Куликов В. Г.
Куличенко Л. С.
Кунаев Д. А.
Куркоткин С. К.
Кутахов П. С.
Кэбин И. Г.
Лапин С. Г.
Лени В. П.
Леонов П. А.
Лесечко М. А.
Лигачев Е. К.
Ломакин В. П.
Ломако П. Ф.
Ломоносов В. Г.
Лощенков Ф. И.
Лыкова Л. П.
Ляшко А. П.
Лященко Н. Г.
Мазуров К. Т.
Макеев В. Н.
Макеев В. П.
Мальцев В. Ф.
Манякин С. И.
Марисов В. К.
Марков Г. М.
Масленников Н. И.
Матчанов Н. М.
Мацкевич В. В.
Машеров П. М.
Медунов С. Ф.
Месяц В. К.
Мешков Ф. С.
Михайлов Г. Л.
Модогоев А. У.
Морозов И. П.
Москаленко К. С.
Мусаханов М. М.

Непорожний П. С.
Николаева-
Терешкова В. В.
Никонов В. П.
Ниязбеков С. Б.
Новиков В. Н.
Новиков И. Т.
Нуриев З. Н.
Огарков Н. В.
Орлов В. П.
Павлов В. Я.
Павлов Г. С.
Павлов Г. П.
Павловский И. Г.
Патоличев Н. С.
Патон Б. Е.
Пегов Н. М.
Пельше А. Я.
Петров В. И.
Пилотович С. А.
Погребняк П. Л.
Подгорный Н. В.
Поляков И. Е.
Полянский Д. С.
Пономарев Б. Н.
Пономарев М. А.
Попов Б. В.
Попова М. Г.
Приезжев Н. С.
Прокопьев И. П.
Прокофьев М. А.
Промыслов В. Ф.
Прохоров В. И.
Расулов Д.
Рашидов Ш. Р.
Родионов Н. Н.
Романов Г. В.
Рубен В. П.
Руденко Р. А.
Руднев К. Н.
Русаков К. В.
Рыбаков А. Я.
Рыков В. Н.
Рябов Я. П.
Сахнюк И. И.
Семенов В. Г.
Сенькин И. И.
Скачков С. А.
Скочилов А. А.
Славский Е. П.
Смирнов Л. Н.
Смирнов Л. В.
Соколов И. З.
Соколов С. Л.
Соколов Т. И.
Соловьев Ю. Ф.
Соломенцев М. С.
Степаков В. И.

Струев А. И.
Стукалин Б. И.
Сурганов Ф. А.
Суслов М. А.
Табеев Ф. А.
Тарасов Н. Н.
Таратута В. Н.
Титаренко А. А.
Титов В. Н.
Титов Г. А.
Тихонов Н. А.
Токарев А. М.
Толкунов Л. Н.
Толстиков В. С.
Толубеев Н. П.
Толубко В. Ф.
Трапезников С. П.
Третьяк И. М.
Трунов М. П.
Тяжельников Е. М.
Умаханов М.-С. И.
Устинов Д. Ф.
Усубалиев Т. У.
Уткин В. Ф.
Федирко П. С.
Федоров В. С.
Федосеев П. Н.
Флорентьев Л. Я.
Хитров С. Д.
Храмцов А. И.
Христораднов Ю. Н.
Худайбердыев Н. Д.
Цуканов Г. Э.
Цыбулько В. М.
Червоненко С. В.
Черненко К. У.
Черный А. К.
Черный В. И.
Чиряев Г. И.
Чуев А. В.
Чуйков В. И.
Шакиров М. З.
Шашин В. Д.
Шеварднадзе Э. А.
Шибаев А. И.
Шибалов А. Н.
Шитиков А. П.
Школьников А. М.
Шокин А. И.
Шолохов М. А.
Щелоков Н. А.
Щербина Б. Е.
Щербицкий В. В.
Юнак И. Х.
Якубовский И. И.
Яснов М. А.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета членалла кандидаташ

Александров-
Агентов А. М.
Анисимов П. П.
Антонов Н. А.
Арбатов Г. А.
Белуха Н. А.
Беляк К. Н.
Бойцов В. В.
Борисенков В. М.
Бородин Л. А.
Васляев В. А.
Владыченко И. М.
Власов А. В.
Володарский Л. М.
Воробьев Г. И.
Георгадзе М. П.
Герасимов И. А.
Говоров В. Л.
Гончар А. Т.
Городовиков Б. Б.
Горчаков П. А.
Гостев Б. И.
Грибачев Н. М.
Грибков А. И.
Гринцов И. Г.
Грушевой К. С.
Густов И. С.
Демиденко В. П.

Демченко В. А.
Егоров Г. М.
Елисеева Н. Г.
Ермаш Ф. Т.
Жуков Г. А.
Загладин В. В.
Зародов К. И.
Ибрагимов А. И.
Искаков М. Б.
Ильяшенко К. Ф.
Иноземцев Н. Н.
Иовчук М. Т.
Исаев В. Я.
Ишков А. А.
Кабалоев Б. Е.
Кабков Я. И.
Калашников А. М.
Камалов К.
Карлов В. А.
Качин Д. И.
Кириченко Н. К.
Клаусов В. И.
Климов А. П.
Кобыльчак М. М.
Козлов М. М.
Козлов С. В.
Козловский Е. А.
Колбин Г. В.

Колесников А. Я.
Колчина О. П.
Косолапов Р. И.
Кочемасов В. И.
Кочетков Н. Г.
Криулин Г. А.
Кротов В. В.
Кудинов И. П.
Кулиджанов Л. А.
Кунаев А. М.
Кусаинов С.
Лебедев В. Д.
Лебедев К. В.
Майоров А. М.
Мальбахов Т. К.
Манюшис И. А.
Марчук Г. И.
Маслов В. П.
Матафонов М. И.
Меренищев Н. В.
Микулич В. А.
Моргун Ф. Т.
Новоселов Е. С.
Оруджев С. А.
Папутин В. С.
Паскарь П. А.
Пастухов Б. Н.
Патаридзе З. А.

Первышин Э. К.
Переудин В. М.
Петровичев Н. А.
Петровский Б. В.
Пименов П. Т.
Плешаков П. С.
Поберей М. Т.
Погребняк Я. П.
Покрышкин А. И.
Полукаров Ю. И.
Поляков В. Н.
Протозанов А. К.
Птицын В. Н.
Пугачев Ю. Н.
Рахимов Б. Р.
Рахманин О. Б.
Розенко П. А.
Романов А. В.
Рубэн Ю. Я.
Рыбаков А. М.
Савин С. Н.
Савинкин Н. И.
Семенов В. С.
Сербин И. Д.
Сергеев М. И.
Синицын И. Ф.
Смирнов А. И.
Смирнов Г. Л.

Смирнов С. А.
Смиртюков М. С.
Сологуб В. А.
Соснов И. Д.
Суюмбаев А. С.
Талызин Н. В.
Теребилов В. И.
Тимофеев Н. В.
Удалов А. П.
Улитина Л. В.
Федоров Е. К.
Филатов А. П.
Фомин Г. И.
Фоминых А. М.
Фролов В. С.
Харазов В. И.
Холов М.
Хренников Т. Н.
Цвигун С. К.
Цинев Г. К.
Чаковский А. Б.
Чаплин Б. Н.
Чебриков В. М.
Шайдуров С. А.
Шауро В. Ф.
Шевченко А. Ф.
Ширшин Г. Ч.
Шитов А. И.

Парте XXV съездо хержача КПСС Центральни ревизионни комиссе состав

Алексанкин А. В.
Арзуманян Г. А.
Баркаускас А. С.
Бацанов Б. Т.
Белик П. А.
Блатов А. И.
Бобовиков Р. С.
Боголюбов К. М.
Бочков Б. В.
Булова В. П.
Бушуев В. М.
Васягин С. П.
Гилашвили П. Г.
Глушков Н. Т.
Голубев В. Н.
Голубцова Т. В.
Гордиенко А. Ф.

Горожаева Р. Ф.
Демидова Е. Я.
Дмитриев И. Н.
Додор А. П.
Драгунский Д. А.
Ермолаев С. А.
Ефремов Л. Н.
Затворницкий В. А.
Ильичев Л. Ф.
Имашев С. Н.
Казаков Л. Д.
Клецков Л. Г.
Клычев А.-М.
Комарова Д. П.
Коннов В. Ф.
Кортунов В. В.
Костюков И. И.

Краснова З. И.
Кулатов Т.
Лебедева В. С.
Лоцманова Г. П.
Луковец А. И.
Луньков Н. М.
Медведев В. А.
Медников И. С.
Мельниченко А. К.
Мицкевич В. Ф.
Мозговой И. А.
Молдасанов Ж.
Морозов Н. Е.
Молчалин Ф. И.
Муйдинов М.
Набиев Р.
Новожилова З. Г.

Овчинников Ю. А.
Осетров Т. Н.
Павлов С. П.
Попов Н. С.
Разумов Е. З.
Румянцев А. Ф.
Рыбакова Г. И.
Рыжов Н. С.
Саркисов Б. Е.
Серова А. С.
Сизов Г. Ф.
Симонов К. М.
Симонов К. С.
Сонытина А. П.
Страутманис П. Я.
Тур В. З.
Увачан В. Н.

Ульянов М. А.
Умарова М.
Фалин В. М.
Филимонов В. П.
Халдеев М. И.
Халилов К. А.
Харламов А. П.
Хохлов Р. В.
Чердинцев В. М.
Черняев А. С.
Чураев В. М.
Чурбанов Ю. М.
Шапиро Л. Б.
Шкуратов И. Ф.
Щербаков И. С.
Язкулиев Б.
Ястребов И. П.

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

Сайрийнарча заседане къамаьлаш дир новкъосташа: П. С. Федиркос — КПСС Красноярски крайкома хьалхарча секретара, А. И. Костоусова — СССР станкостроительни машиностроительни промышленноста министра, Е. В. Шпакова— «Россия» яхача Куйбышевски шоколадни фабрика директора, М. П. Трунова — КПСС Белгородски обкома хьалхарча секретара.

Съездо соцам тIаийцар «1976—1980 шерашка халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яхача докладагIа йола пренеш соцае аьнна.

Дош хаддаш къамаьл дир делегаташеи хьаьшашеи безаме тIаийцача нов. А. Н. Косыгина.

5 марта Москве, Съездий Кремлевски Двореце хилар Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда тIехьара заседани.

Заседани дIайолалуш счетни комиссе председателa нов. Д. Ф. Устинова хьакхайкаду парте центральни органаш харжарах хьахиннараш.

Съезда делегаташа чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тохарца тIаэц КПСС Центральни Комитета членалла берригаш раьза а болаш новкъост Л. И. Брежнев харжарах бола хоам.

Съездо безаме тIаэц КПСС ЦК членаш, ЦК членалла кандидаташ, КПСС Центральни ревизионни комиссе членаш харжарах бола хоам.

Съезда балха перерыв хиннача хана хилар КПСС Центральни Комитета Пленум.

ЮхадIайолаеннача съезда заседане председателал деш хиннача новкъоста Л. И. Брежнева делегаташка хоам бу КПСС ЦК хьалхарча Пленума итогех.

КПСС ЦК Генеральни секретаралла хержав новкъост Л. И. Брежнев. Из хоам тIаэц чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тохаш, ерригача зало оваци еш. Берригаш хьалгIовт.

Пленумо хержар КПСС ЦК Политбюро, КПСС ЦК Секретариат, КПСС ЦК-арча Партийни ТIахьожама Комитета Председатель чIоагIвир.

КПСС Центральни ревизионни комиссе шиий заседане тIа хержар комиссе председатель.

Съезд чакхйоалаш Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. Брежнева дир съезда делегаташеи хьаьшашеи Iалаьмате чIоагIа теркам тIабахийта а чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш детташ цкъа санна дукхазза юкъагIдаьха а къамаьл. Къамаьл чакхдаьлча дукха йIаьхъяь оваци ю «Яхийла Советски Союза Коммунистически парти! Ура», «Яхийла ленински Центральни Комитет!» «Яхийла коммунизм!», «Вай партена—сийле!» яхаш ловцаш а доах цIогIарч а детт.

Новкъоста Л. И. Брежнева хьакхайкаду Советски Союза Коммунистически парте XXV съезд дIакъайлалга.

Делегаташеи хьаьшашеи чIоагIа дегаш айденна партийни гимн «Интернационал» доакх.

ЧӀОАГӀА ПАЙДАНЕ ХИЛАР...

1975 шера вӀашагӀа а енна хьакхилар «Чечингазстрой» треста чуйоагӀа балхаштен гӀоиа йолча производстваштен механизаци яра йола управлени (УМРиПП). Из вӀашагӀъеллар треста специализированни СМУ-ш транспортаца, гӀишлошъеча машинашца, механизмашца, газови оборудованецa, турбаца, трубиш заготовканца, ккхйолча гӀишлон материалашца Ӏалашъяра.

ДӀадахача шера план тха управлене коллективо кхоачашйир 22 декабре, тӀайийцача социалистически декхарех лаьркӀачул кхо ди хьалха. Шера план 110,6 процент кхоачашйир. Къахьегама овсарле лакхъяра задани а толамца кхоачашйир. Паччахьалкхенна пайда бара задани 101,9 процент кхоачаш а еш, бӀь пайда 204 эзар сом хилар.

КПСС XXV съезда сийна укх шера хьалхарча шин бетта задани 24 февpале кхоачашъе социалистически декхараш тӀайийцадар Управлене болхлоша. Уж ханал хьалха кхоачашдара юкхьанца дене хьинар кхо ца деш къахьега болабелар болхлой. Январь бетта план 109,6 процент кхоачашйир. Иштта хьинаре къахьийгар февраль бетта а. Цулухьа управлене коллективо ше тӀаийна социалистически декхараш толамца кхоачашдир.

Социалистически яхье яьппане бригадашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай коммуниста Алаудинов Шама Алиевич, Погорелов Иван Егорович корте латтача изолировщикий бригадаша. Шоай сменни нормаш 130—140 процент кхоачашъеш иштта хьинаре къахьегаш ва слесарий бригадир Платов Алексей Григорьевич, слесарь Мусаев Насреддин, Жуков Василий, кхыбараш.

Тха управлене керттерчарех лоархӀа участок я механизаци ю участок. Цун коллективо хьалинебаьб башха - дика специалисташ, шофераши механизаторши Вахабов Рамзан, Вайтенко Александр, Скворцов Николай, Тасханов Султан, Мутуев Шарип, Хаханов Баудин, турбаш ехка дан воӀ Сизовгӏар Петри Василий, кхы дуккхабараш а.

Шин бетта тӀаийца хиина социалистически декхараш ханал дуккха хьалха кхоачашдир 21 саго.

Шера тха управлене баьча балхо къаьтта хьахьекхад из вӀашагӀйоллар чӀоагӀа пайдане гӀулакх хилар. Цига хьа а эц дӀа-юха а екъ гӀишлон материалаш, газови оборудовани. Цо торо хулийт планагӀа а боккхагӀа пайда баргболчча бесса а боахама дешаш къестаде. Тха треста чу мел йоагӀача участкаша шоай планаши тӀаийца социалистически декхараши кхоачаши тӀехккхоачаши деш хиларо а къаьгга хьахьокх керда управлени вӀашагӀйоллар пайдане гӀулакх хилар.

Б. КОТИКОВ,
«Чечингазстрой» треста УМРиПП парторганизаце секретарь.

ГӀИШЛОНХОЙ БЕРКАТЕ НИКЪ

Нохч - ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене № 7 йола гӀишлой - монтажни управлени болх беш йола 50 шу совгӀа ха я. Цу шерашка вай республика мехкдаьттаи мехкдаьтта химически предприятешка цо дукха хьалъяьй технологически установкаш, цехаш, очистни сооруженеш объекташ, ккхйола лоархӀаме промышленни гӀишлош. Лоаца аьлча, Грознерча мехкдаьтта чакхдоахача промышленностерча керттерча производственни фондех ахаш СМУ - 7 гӀишлошъераша хьал а яь болх бе йолаялийта я. Цул совгӀа цар хьалъяьй халкъа боахама эша ккхйола доакъошка лоархӀаме объекташ, наха чубаха цӀенош, культурно - бытови гӀулакхашта йола гӀишлош.

Башха - дика къахьегама лер юрташ чакхъяьккхар дӀаяха нийслагӀа пятилетка СМУ - 7 гӀишлонхоша. ГӀишлой - монтажни балхаш дара пхе шера тӀаийцача социалистически декхарех 1975 шера 7 ноябре кхоачашъе езаш хиннача цар кхоачашйир 30 сентябре. ПятилеткагӀа тӀаийцача социалистически декхарех планал совгӀа чакхдаха лерхӀаш хиина гӀишлой - монтажни балхаш цхьа миллион сома маьха долча, кхоачашдаьраш 1,8 миллион сома гӀишлой - монтажни балхаш хилар. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 26,8 процент тӀехккхоачашйир. ГӀишлой - монтажни балхашка дӀадодар кӀезигдарах, кердадараш производствана юкъекххахьарах, гӀишлой материалаш, электроэнерги кхоярах пятилетка шерашка планагӀа лаьрхӀачул совгӀа паччахьалкхенна баь пайда 370 эзар сом да. Дерригача технико - экономически хьокхамий задани йиллача ханеи иштта ханал хьалхен кхоачашъяьй гӀишлонхоша.

ГӀишлой - монтажни балхаш деча керда техникеи технологии производствана юкъекххахьара паччахьалкхен план а тӀехккхоачашъяьй СМУ - 7 коллективо. Цу даькъе йоккхийча блокех паччахьалкхен планагӀа хьалъе езаш хиина гӀишлош 6,25 миллион сома маьха йолча, хьалъяьраш 6,66 миллион сома хилар. Йоккхийча блокех хьалъе езаш хиина промышленни объекташ 4,5 миллион сома йолча, хьалйир 6-25 миллион сома маьха яраш. Аккордни нарядегӀа алапи телара сдельно-премиальни система производствана юкъейоалаяра пхе шера задани 109 процент кхоачашъяьй. ХӀанз СМУ-7 цу системагӀа къахьегаш 115 гӀишлонхо ва. Сетевой планировани производствана юкъейоалаяра паччахьалкхен план а 209 процент кхоачашъяьй.

НийслагӀча пятилетка шерашка СМУ - 7 коллективана цкъа санна дуккхаза а тийннай СССР промышленни гӀишлошъеча Министерстван гӀишлошъечен промстройматериалийн болхлой профсоюза ЦК-и карара - кара тела ЦӀе байракхи хьалхара ахчан премии. ДӀаяхача пятилеткагӀа Ерригсоюзни социалистически яхье дийттазза хьалхара моттиг яьккхай цо. Иштта къахьегама толамаш дахарах КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК «Юбилейни Сийлен знак» елар цунна 1972 шера.

Пятилетка шерашка дукха совгӀаташ тийнад СМУ-7 гӀишлонхошта. Цхьайтта сага еннай Советски Союза орденаш, Нохч - ГӀалгӀай АССР Лекхехьарча Совета Президиума сийлен грамота еннай ворхӀ сага, «СССР Минпромстроя дикагӀйола бригада» яха сийлен цӀи а хьожаеш повкъостий Панков, Астахов, Богаев керте латтача плотникий, камешщиикий, бетонщикий кхаь бригадана еннай СССР Минстрой гӀишлонхой бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг. «НийслагӀча пятилетка ударникъ» яха сийлен цӀи еннай 20 гӀишлонхочоа, хӀаьта нийслагӀча пятилетка шерашка «Социалистически яхье котвалушар» яха сийлен знак еннай 188 болхлочоа.

Къаьстта чӀоагӀа доаккхал ду СМУ - 7 гӀишлошъераша шоаш хьал а яь нийслагӀча пятилетка шерашка эксплуатаце дӀаеннача лоархӀамерча промышленни объектех. Царех я А. Шерипова цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера депарафинизаце установка, дизельни доагора карбамидни депарафинизаци ю установка, машинидаьтта арахеца комплекс, сахьата 4,8 эзар кубически метр хий цӀен а деш шозлагӀа пайда эцара дӀадохийташ йола блок, парафин автоматически Ӏо а дотташ цунна упаковка ергйола линии. Цул совгӀа цу заводерча канализаце хих шозлагӀа пайда эцара линешта реконструкци яьй. Укх шера февраль бетта хьалъяьккхай СМУ-7 коллективо В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера бӀеха хиш цӀендеш шозлагӀа пайда эцара заводе дӀаухийтаргдола блок. ХӀанз цо хьалъеш латт Н. Анисимова цӀерагӀча заводе цӀен а деш шозлагӀа пайда эцара хий кийчдергдола йоккха блок.

Духхьала промышленни объекташ хьалъярал совгӀа СМУ - 7 гӀишлонхоша хьалъяьй Центаройн Майртупи яхача юрташка хӀараяр 320 моттиг йола ши школа, каста болх бе йолалургья цар хьалъяь 700 саг чуводаш йола нек ду бассейн. Пятилетка шерашка дукха хьалдаьд цар наха чубаха цӀенош. Цар йисте а даьха эксплуатаце дӀаденнад 7059 квадратни метр хула цӀенош. Цар хьал мел яьча гӀишлошта паччахьалкхен комиссе дикен тӀехдикен оценка еннай.

КПСС XXV съезда сийна къахьегама вахте эттача СМУ-7 гӀишлонхошта къаьстта беркате хилар дӀадаха шу. ГӀишлой - монтажни балхаш дара шера планаш а къахьегама овсарле лакхьелга а тӀехккхоачашдир.

ГӀишлонхоша дика совгӀат кийчдир КПСС XXV съезда. Из хьасллача денга кхачалехьа шин бетта план 108,5 процент кхоачаш а еш, планал совгӀа чакхдаьхар итташ эзараш сома маьха гӀишлой - монтажни балхаш. ХӀанз СМУ - 7 гӀишлонхоша хьалъеча объектех лоархӀамегӀчарех я Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера хиш цӀен а деш шозлагӀа пайда эца уж заводе дӀаухийтаргдола блок. Укх шера йиълагӀча квартале эксплуатаце дӀаяла лерхӀ цар из. Шоашта хьалхашка латта декхараш бехктохаме хилар кхета а деш къаьстта дика къахьегаш ба цига гӀишлонхой - плотникаш Кунеев Иван, бригадир Ходухин Петр Савельевич, Ибрагимов Анзор, Гелагаев Ӏусман, Бушмакин Борис, кхы дуккхабараш а.

Б. КОСТОЕВ

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) плотник И. Кунеев, бригадир П. Ходухин, плотникаш А. Ибрагимов, Ӏ. Гелагаев, Б. Бушмакин; хьалъеш латта хиш цӀенду блок.

И. ПЛИЕВА сурт.

Оаха яздаьчун лерагӀа

«Лоалахошкара Ӏомале» яхаш яр укх шера 6 январе «Сердало» газета тӀа араьнна рейдови бригада материал. Сунженски районерча «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза шурий-товарни фермашкара дика гӀулакхаши хӀаьта Ленина цӀерагӀча колхоза хьайбай боахамашкара кхоачамбоацараши дувцаш яр из. Наьсархоша а шоай лоалахой дикача гӀулакхех пайда ийцача бакъахьа хеташ Назрановски юрта боахама производственни управлене а яхьийтар оаха из рейдови бригада материал. Управлене начальника нов. Котиева укх тайпара хоам бу редакцега:

«ЯлхлагӀча январе араьнна из корреспонденци еша а йийша района хьайбай боахамашка из ювцаш совещани яра йола комисси вӀашагӀъеллар райисполкомеи юрта боахама производственни управленеи цхьана. Из дош дувцаш совещанеш хилар «Октябра 40 шу», «Назрановский», «Маяк» совхозий шурий-товарни фермашка. Лоалахой толамаши нийслагӀча пятилетке шоаш баьча балха итогаши йийцар цу совещанешка. Дика толамаш даьхад «Октябра 40 шу» совхоза хьайбаш леладераша. Ремонт яь дика тоаьй хьайбаш чудохка помещенеш, хан-ханнахьа кӀал тесса хӀама хувц, цӀенду доахан. Иштта дика тоаьй хьайбаш леладерашта лаьрхӀа йола бытови гӀишлош а. Укхаза хьалтеха да социалистически яхьа итогаш, хьайбаш кхабара йола рацион, балха распорядок тӀайола улг.

НийслагӀча пятилетка план толамца кхоачашъяра хьинаре къахьегарца планах 2200 килограмм мара яккха ца езача хӀара кхоабача Ӏаттагара доярkаша Д. Балхаевас — 3600 килограмм, Т. Албаковас 2923 килограмм шура яьккхай дӀадахача шера. ХӀаьта планах 450 грамм мара кхетийта ца дезача дени-бийсани 550 грамм дозал хӀара ше кхоабача Ӏатта тӀаккхетийтад Долгиевас».

Плановни заданех дика лоархӀабаьб «Назрановский» совхоза хьайбаш леладераш а. Планах 1600 килограмм яккха езача Л. Барахоевас — 2443, З. Айдаевас — 2115 килограмм шура яьккхар. Иштта «Маяк» яхача совхозерча доярка Х. Евлоевас а планал совгӀа хӀара ше кхоабача Ӏаттагара 270 килограмм шура дукхагӀа яьккхар дӀадахача шера.

Цхьайолча фермашка муж мелабу, Ӏаьсашта цахаддаш лоаттаю дикагӀйола йол.

Ца дойташи шура лох ца йолийташи доахан Ӏангара дахара оарцагӀбаьннаб тха района хьайбаш леладераш.

Колхозий отчетни собранешкара

ПЛАНАШ КХОАЧАШЪЕ ЕЗА

Укх деношка «Советская Россия» яхача колхоза отчетно-хоржамий собрани хилар Комсомольское яхача юрта. НийслагӀча пятилетка тӀеххьарча шера колхозхоша даьчун итогаш еш колхоза правлене председатела Абдусаламов Шуаипа доклад йир.

— Чачхдаьннад тӀатеӀӀа вай къахьийга цхи шу, — аьлар докладчика, — цу шерашка дукхагӀа хилар боахама хула пайда, лакхъеннай къахьегама овсарле, чӀоагӀъеннай боахама материально - технически лард. ДӀаяхача хана боахама карагӀдаьннараш а де дезараш а дийцар укхаза.

БархӀлагӀча пятилетке хинначул дукхагӀа яьай юрта боахама продукташ. Масала, фийг бола ялат — 136 процент, баьцадаараш — 216,9 процент, шура—133 процент, иштта кхыйола продукташ яьхар. Уж паччахьалкхенга йохкара пхе шера план а дикка тӀехкхоачашъяьй: ялат — 155 процент.

Ховш ма-хиллара, нийслагӀча пятилетка тӀеххьарча шера ахархошта хьалхашка Ӏалама хьалаша тоъал дукха халонаш оттэйир. Дале а, колхоза правлене, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша дерригa низаш, оарцагӀдаьхар халкъа боахама план кхоачашъяра.

Агротехнически мероприятеш йизза кхоачашъеш дикагӀйолча участкаш тӀара юкъера лаьрхӀача цхьан гектара тӀара 22—24 центнер кӀа даьккхар колхозе. Фийг бола ялат дакхкараи доакъар дукхагӀа Ӏалашдараи хьажкӀаш дукхагӀа дӀайийра колхозе. ПланагӀа лийрхӀар 460 гектар йолча 970 гектар дӀайийра. Цу ерригача майдах 547 гектара тӀа ялаташ, 393 гектара тӀа силоса хьажкӀаш йийпаяр. Ялата йийнача хьажкӀех юкъера лаьрхӀача цхьан гектара тӀара 36 центнер фуаьльяьха хьажкӀаш чуера, хӀаьта силоса 7000 центнер яьлар.

Шоашта кхоачамбарал совгӀа лоалахарча боахамашта новкъостала доакъар кийчдара инициатива дӀайолайър цу колхозо соахка. Шоаш дӀадоладаьча гӀулакха тӀехьара ца боалаш силоса а мошача доакъара а лаьрхӀа 670 гектара тӀа шозлагӀа хьажкӀаш дӀайийра колхозе. Дика хьийкъар хьажкӀаш. Цу хьажкӀех шоашта цхьа эзар тонн ӀалашъяралсовгӀа 2200 тонн силос кхыча боахамашка ехкар колхозо.

ДӀадахача шера дика каьлар ялати хьайбаши леладерий. Паччахьалкхенга ялат дохкара шера план 250 процент, шура 101 процент кхоачашйир. Иштта планал дукхагӀа дулхи баьцадаараш дехкар.

Йоаккхаш йола юрта боахама продукци дукхагӀа яккхара тӀехьа къовсам лоаттабеш колхозхоша хадданза торонаш лех царга дӀадодар лохлара. Цу тӀехьа яьржача социалистически яхье дика толамаш доахаш хьалха латт кхаша хьайбаши леладу Махмудова Лиман, Дикаева Маржан, Абдулаева Жарадат, Закаева Шурка, Закриев Сайд-Ӏаьла, Джабраилов Элим-Хьажа, кхыбараш.

Колхоза № 1 йолча тракторно-кхаш леладеча бригада бригадир ва Исраилов Султан. Пхийтта шу да цо из болх лелабу. ХӀара шера лаьтта леладара культура лакха а лоаттаеш ялат кхелеш лакхара хьоккхамаш доахаш хьавоагӀа Къахьегама Цӏеча Байракха орден лелаю РСФСР заслуженни механизатор С. Исраилов. Доккхий толамаш даьхар бригада коллективо соахка а. ДӀадуваш леладеча дерригача лаьттан юкъера лаьрхӀача цхьан гектара тӀара 24,5 центнер кӀа, 38 центнер фуаьльяьха хьажкӀаш, 120 центнер баьцадаараш чудера. Ялат кхедергдолча лаьтта кхоачамболлаш органически минеральни удобренеш тайсар, хан-ханнахьа хий дийхкар.

Иштта Ӏунал деш дукхагӀа баьцадаараш дахара болх дика вӀаштӀехьбаьккха къахьийгар Къахьегама Цӏеча Байракха орден лелаеча Сатуев Ӏаддала коллективо а.

Колхоза доалахьа 11325 гектар лаьтта да. Царех кхоъ эзар гаргга юрта боахама культураш дӀаювш оахаш леладу, цу даькъе да 2500 гектар гаргга хий дехка лаьтташ.

Боахамо структура нийсъеш леладу лаьтта. Цудухьа дика лоархӀабу колхозхой ялаташ кхедарен уж паччахьалкхенга дохкарен планаш, тӀаийна социалистически декхараш кхоачашде.

Колхоза лаьтта леладеш я тракторно-кхаш леладу йоккха шиъ бригада. Мишта пайда эц цу доакъошка йолаш йолча техниках?

Из гӀулакх Лелара лел укхаза. Шера хӀара тракторо бе безача балхах 70 процент мара баьбац. ДукхагӀа йола тракторш дӀаайтта латташ хул, ханнахьа ремонт яц, механизатораш тоъац. Цу дерригa кхоачамбоацараша юрта боахама культураш кхеяра агротехнически ханаш теахаю, уж кхеярга дӀадодар лакхду. Иштта бизза пайда эцац колхозе автопарках а. Дукха автомашинаш тишъенна, къаьна я. Тоае оатхалаш йоацаш ремонтагӀа дукха латт. Цудухьа хӀара шера кхыча боахамашкара тракторaш, автомашинаш ех колхозо. Геттара талха гӀулакх да транспорт дукха яьсса дӀа-хьа ахийтар. ДӀабихьача мухьах ца а яздеш сахьатех ахча язду.

Ледара лел нов. Тайсумов заведующи волча мастерской техникана ремонт яра гӀулакхаш. Массехк бетта ремонт ца еш латт укхаза тракторaш.

Продукташ яхара халкъа боахама план кхоачашъяра даим тӀехьдус колхоза хьайбаш леладара дакъа. ХӀара шера боахамера хьайбашта кхоачам хилал докъар кийчду укхаза. ХӀаьта а юкъера лаьрхӀача кхоабача цхьан Ӏаттагара йоаккха шура кӀезига я. Паччахьалкхенга шура йохкара 1975 шера план кхоачашъяьяц. Доахан дебадара а башха хувцам баьбац. Нагахьа санна вож доахан дийба дале а деттараш тӀаккхийттадац.

Боахам специализаци яра наькъ тӀа баьнаб. Дерригача хьайбашта шурий комплекс хьалъяьй. ХӀаьта а боахама пайда хилац хьайбаш леладярах. Алсамдаха деза дикача фух, лакха продуктивность йола детта доахан.

Колхозо лоамашка жа леладе лаьрхӀар. Царех а пайда балаизар. Пхе шерах цхьан шера мара алсамдалаизар жа. Паччахьалкхенга дулх дохкара план кхоачашъяр мара кхы хӀама хилаизар цунах а.

Хьайбай продукташ яхара а уж дебадара а цхьадола хьоккхамаш даха вӀаштӀехьларгдар йолаш йолча торонех, доакъарах кхетамца пайда эцаре. Лоха я шурий фермашкара къахьегама овсарле. Кулгалхошка хоаттам боацаш шоай гӀулакхаш кхоачашдеш лел хьайбаш леладераш. ДӀалуш йола шура шоллагӀча категорех я. Из бахьан долаш дийнахьа 40—50 сом зе хул колхоза.

Къамаьлаш даьраша теркам тӀабахийтар хий дехкача лаьттаех лерттӀа пайда эцаш ца хилара. МоллагӀча хьалашка а хий дехкача лаьтташ тӀара культураш дика хила еза. Ханханнахьа хий дехкача участкашка дика хьийкъар ялат. Цунца цхьана минеральни а органически а удобренеш товсаш хьаьнде деза лаьтта.

ДӀадахача шерашка карагӀдаьннарш дувлийта тӀалаташи белгалдаьчул тӀехьагӀа гулбеннача колхозхоша кердача пятилетка коллективо де дезараш белгалдир. ХӀаьта де дезараш дукха да. Толамца ӀавгардаххaI деза хьайбаш. Дерригa низаш оарцагӀдаха деза пятилетка хьалхара шу толамца чакхдаккхара. Цу гӀулакхa колхоза правлене, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша беррига колхозхой оарцагӀбаха беза. Шерра йоаржае еза социалистически яхь.

А. ГЕРЕХАНОВ.

ЛА ЙИШ ЙОАЦА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

Отчетно-хоржамий собранеш еш я хӀанз Сунженски района колхозашка. Цу тайпара собрани хилар укх деношка цу района Кирова цӀерагӀча колхозе.

Дукха ха я цу боахамо паччахьалкхенна зе мара пайда ца бу. Дукха ахча да паччахьалкхенна дӀадала дезаш цу боахама тӀахьаьрча а. Пайда луш цхьа отрасль яц хӀанз колхозе. Из кхоачамбоацараш нийсденнад хьалха хиннача правлене членаша, председатела наьха болх вӀаштӀехьбоаккхаш дукха гӀалаташ нийсдолийташ хиина хилар бахьан долаш. Дукха бар колхозе кулга цӀена боаца нах а. Царна лерттӀа къовсам лоаттабацар кулгалхоша а.

Правлене керда хержача членаша, правлене председатела кхетадора уж кхоачамбоацараш атта дӀадовхалургдоацилга. ХӀаьта а шоашта ховр, могар оргатӀдаьккха хьалха нийсдалийта гӀалаташ юстардаха доладир. Хийцар кулга цӀена боацача нахана барта баха пхьабола кулгалхой. Хала дале а уж тайна кулгалхой хӀанз а нийслуш ба колхозе.

Иштта, соахка кхаь бетта гулъяь нарсаш кхаь бетта йоххкаш ха а йоаяь эгтара тӀехьа цхьан документаца оприходовать дир В. И. Золотарева кулгалдеча баьцадаараш кхедеча бригаде. Из бахьан долаш зе хилар бригада. Цул а доккхагӀа гӀалат нийсдалийтар сомий бешамаш лелаеча бригада кулгалхочо Е. К. Горловас. Цхьаккха документаш доацаш ялх тонн Ӏажаш нийсбелар цунга. ХӀаьта шурий-товарни ферма учетчицайна Р. К. Шевлековайна «дищеннадар» керда Ӏодаь 21 Ӏасилт учет еча книжка тӀа дӀаязде. Дулха лаьрхӀа паччахьалкхен пункте дӀадала 57 бежан дӀадигар соахка. Инъ тонн дулх «тӀерадаьнна» хиннадар царна уж колхозера паччахьалкхен пункте дӀаккхачалехьа.

Соахка дулха лаьрхӀа коа тӀара оалхазараш кхедир колхозе. Уж дехкачул тӀехьагӀа гучадаьлар колхоза 293,7 эзар сом зе хинилга. ХӀара коа тӀара оалхазар шишша сомах дехкар, хӀаьта , из кхедарга колхозо дӀадахийтар 7 сом хилар.

Лоаца аьлча хьайбай продукци яккхараи из паччахьалкхенга йохкараи пятилетка план кхоачашъяизар Кирова цӀерагӀча колхоза.

Цу кхоачамбоацарий керттера бахьан да юрта боахама продукци яккхарга дӀадодачоа, яьккхача продукцена колхозе ший ханнахьен нийссен учет ца яр. Из къаьгга гучадаьккхар собране къамаьл даьча мугӀарерча колхозхоша, специалисташа, кулгалхоша. Цул совгӀа гучадаьккхар ла йиш йоаца гӀалат далийта пхьашавола кулгалхо цхьан производственни участкера дӀа а ваьккхе кхыча участке кулгалде вохийташ хиина хилар.

Уж кхоачамбоацараш дӀадахара беррига шоай низ тӀабахийта беза керда хержача правлене, цун председатела Н. И. Ширяева, юрта боахама продукци алсамъяккха йиш хулийтача торонех бизза пайда а эцаш.

С. АЛИХАНОВ.

хиннад. Цудухьа бӀаьхийчарна чӀоагӀа кхерамен уизарен хийттаб эбаргаш, хӀаьта къахьегача халкъа дукха безаши лоархӀаши хиннаб. Халкъаца оагӀув пар хиларах Ӏаьдала лувца хала хиннаб уж. Халкъо лоархӀаш хиларах цо ший иллешкен легендашкен хестабаьб.

Ший цхьа никъ а лаьца дӀадоладенна эбаргал къаьстта чӀоагӀденнад эгтара хьалхарча эрсий революце шерашка. Цу шерашка Къилбаседа Кавказе чӀоагӀа цӀи хеза хиннав «лоаман лаьча» эбарг Заьламха. 1912 шерралца лоархӀаяьац цунах паччахьа охранка. Белгалдаккха деза промышленни централшта гаьнарча районашка ахархошта-лоамарошта юкъе тӀа-тӀа чӀоагӀагӀа еш йолча революционни пропагандо гера кара а нийца эбаргаша лоаттабеча къовсамца цхьана болам низ болаши дика вӀаштӀехьбаьннеп хулийташ хиннилга. 1906 шера гӀайттача лоамарошта Ӏазап тӀаоттадарах лаьца Терски областной жандармски управлене начальника баьча хоама тӀа йоах: «...лоамароша гӀайтта дукхагӀа ха яьккхай каравоалавс ца могаш шерал совгӀча хана ший тоабаца нохчий эбарг Заьламха лелача Веденски округе...»

Цхьабакъда къаман-кортамукъален болама формаш мичча бесса хиннаяле а, цу къовсама лозунгаш, чуловцам антифеодальнии антиимпериалистически лостам болаш а хӀаьта цун керттера низ городен юртарен къе нах а хиннаб. Цудухьа Россерча халкъий къаман-кортамукъален болам вай ювцача хана къаьгга хьагуш сепаратистски маӀан долаш хиннабац, политически хьадехараш шоллагӀча моттиге лаьттад, хӀаьта экономически эгтара хьалха лаьттах долен дешаш — хьалхарча моттиге.

Марксизмо-ленинизмо хьех, капитализм тӀалаттача хана тоӀадаь даьхкача халкъий къаман - кортамукъален болама аьттув балга доал деча къаман пролетариато из хьаллацарах тийша да, яхаш.

Эрсий пролетариато къаьгга хьахьекхар марксизма - ленинизма цу лоархӀамегӀарча положенена ше тешаме хилар. Цо царизман эрсий буржуазеи низаш юхакъайла лоаттадарал совгӀа, Украина, Польша, Прибалтика, Закавказья къамий пролетариата отрядаша лоаттабаьча классови къовсаме юкъарчал доацаш дакъа а лаьцар. ХӀаьта къаман пролетариат хьахулаш мара ца лаьттача Средни Ази, Казахстан, Къилбаседа Кавказ санна йолча къамий районашка къамех болча къахьегамхоша массе тайпарча эксплуататорашта духьала лоаттабаьча классови къовсаме хьалха а этта лийтаб эрсий болхлой.

В. И. Ленина яьхад, тоӀадаь доаккхача къамий дукха нах «...буржуазехчул дукхагӀа теш пролетариатах, хӀана аьлча укхаза ден аргӀанна оттабаьб историе тоӀадаь доаккхача къамаша шоаш Ӏазапе лоаттадераща духьала кортамукъале бахьан долаш лоаттабу къовсам. Буржуазе тийша болх а баь дехкад тоӀадаь доаккхача къамий паргӀатои гӀулакх, пролетариат тешаме я паргӀатои гӀулакха».

Бакъдар аьлча, шеко йоацаш да, къамий-кортамукъален къовсам дӀахо дегӀабоагӀилгеи ше лаьрхӀар цо кхоачашделгеи дизза а ма-дарра а 1905—1907 шерашкарча революце российски пролетариато лоаттабаьча къовсамах хьахулчох тийша хиина хилар. Цудухьа революци йолаеннача хана контрреволюце низашта пайдана болча оагӀорахьа хиннача хувцамо кхы хье ца луш Ӏоткъам бир къаман кортамукъален болама а.

ГӀетта «Ӏаьржа адам» телара бола хьехам ба палачашта-каратслашта чурча гӀулакхий министра къаьстта арадаьккха приказ. «Нах лувцаш чубехкарах хӀама хилац, — йоахар цу тӀа, — бӀаьш эзараш наха судаш е вӀаштӀехьа дац... Аз тӀадулл бунт еш бараш герз нийзаца сов чехка тоӀабелга, хӀаьта уж духьале е боале, цар цӀеноех цӀераш еттилга».

Революценеи къамий-кортамукъален боламаи духьала царизмо лелаяь политика «бекъа а бекъа, доал а де» яхаш яр. Къамашта юкъе шӀур бехкара политика самодержавеи империалистически буржуазеи бера низ бола герз дар цар шоай экономически политически доал тӀалоаттадара.

Цхьабакъда эгтара хьалхарча эрсий революце шерашка цу политиках царизмана ловр хилацар. Баку мара вӀаштӀехьдалаизар охранка цӀий Ӏодохийтац эрмалойи азербайджанаши вӀашкакхохка. Кхы мел йолча къамий районашка реакце лийрхӀачох хӀама хилаизар.

Юкъарча моастагӀчоа — царизмана духьала лоаттабаьча къовсаме эрсий пролетариатахи ахархоехи дӀаккхийттача къамий йистошкарча болхлоша, ахархоша хьахьекхар шоай интернационализми классови солидарности. «Эрсий моттигашкахьа йолча тайпара, — аьнад гуржий ахархоша паччахьа къайлагӀа вайтача советникага Султан - Крым - Гирега, — тхоай моттигера самоуправлене еза тхона. Оаха хьадехараш къаьст-къаьстача наьха дац, алхха гуржий дац. Из хьадех ерригача Россе. Тхоай эрсашха болча вежараштa тӀехьа да тхо».

Эгтара хьалхарча эрсий революце паччахьа Россе юстара даьха къамаш гӀовтта а даь, сомадаьхар шоай къамани социальни кортамукъале бахьан долаш къовсам лоаттабара.

Къамий - кортамукъален болам демократически революце резерв я яха марксизма - ленинизма хьехам адамий историе чухь духхьашха практике бакъ а хиина дӀаэттар.

1905—1907 шерашка къамий йистошкарча халкъаша лоаттабаьча къовсамах хьахиинараша практически хьахьекхар, капитализм тӀайолча замалахьа къаман Ӏазап дӀадаккха йиш хургьяц социальни Ӏазап дӀадаьккхача мара аьнна К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина яь выводаш нийса хилар.

Россе халкъий къамий - кортамукъален болама беррига леламо геттара дика хьахьекхар ленински къамийн аграрнин политика низи из яхаргйолаш хилари, хӀаьта эрсий халкъо, малхбузен - европейски державии къамаш санна а доацаш, хьахьекхар тоӀадаь доаккхача халкъаша шоай къаман лоӀам бахьан долаш лоаттабеча къовсамера ший солидарность, юкъарчал доацаш дакъа лаьцар цо цу нийсхон къовсаме. Цу дерригача хӀамаша чӀоагӀа лард еллар Россе дерригача халкъашта юкъерча классови солидарностан къамий доттагӀалан, хьатӀайоагӀа социалистически революци котъяргхилара бола тешам хилар царех.

М. ТОЧИЕВ,
Нохч - ГӀалгӀай исторе, метта, литература института советски ханарча исторе сектора заведующи.

КЕРТТЕРА ЛОСТАМ

Производственни, нах чубахеи, культурни гӀирсаш хьаллар юкъе а долаш юрта боахам дегӀабоалабара дерригa балхаш кхоачашдеча а техника Ӏалашъеча а 171,7 миллиард сом дӀагӀоргда, цунах паччахьалкхенна 115,7 миллиард сом дӀахецаргда аьнна белгалдаьккхад парте съезда оттаьча КПСС Центральни Комитета проекта тӀа. Вай декхар да дукхагӀа пайда хургболча тайпара сом дӀадахийта, дӀадахача сомах хьахулар дукхагӀа хилийта.

ТӀеххьарча шерашка вӀаштта иштта сома мах беш хьайоагӀа тха района Мичурина цӀерагӀа совхоз. Из дика хьоккхам ба тха боахама кхаши хьайбаши леладерашта. Цу совхозе шерагара шерага юрта боахама продукташ тешаме а дукхагӀа а йоах, дукхагӀа пайда бу, цу тӀа из дӀадохийтачул дукха дукхагӀа хул. Иштта боахама дерригача доакъой эффективность хадданза лакхлу. Цу наькъ тӀа яьлар тха «Горец» совхоз. НийслагӀа пятилетка чакхйоалача шера Ӏалама хьалаш аьттув болац хиннадеце а тха ахархоша шера заданеш кхоачашъярал совгӀа ерригача пятилетка гӀулакхаш тоадир. Ялат а кхйола а культураш кхеяра хьалха латтача боахамий методаш юкъекхувлаш соахка гураxьа дийна ялат, хьажкӀаш йолаш 2994 тонн паччахьалкхенга дехкар оаха, план 2720 йолаш; генараш 510 тонн, план 350 тонн йолаш; шекара свеклаш планал совгӀа 5029 тонн. Иштта шера планал совгӀа ехкар хьайбай продукташ: шура, дулх.

Коллектива карагӀдаьннача цу гӀулакхаша хьахьокх совхоз республика хьалха латтача боахамий мугӀарашка хила торонаш йолаш йолга.

Вахаре кхоачашдеш да научно - технически прогресс сихъяра, производство вӀаштӀехьъяккхара формаш эргайоахаш тоьра цунна довл дарен тешаме экономически хьалаш хьахилийтен деза, декъаденна дукха доакъош дола боахамаш дӀа а доахаш дӀахо йоалача хана царна специализаци концентраци е еза яха новкъоста Л. И. Брежнева дешаш.

Цу дерригне тхогар дӀадех иттлагӀча пятилетка хьалхарча шера тӀаийца планаши социалистически декхараши кхоачашдара къахьегама овсарле лакхъеш керда низаш оарцагӀдоахилга.

Укх шера юкъера лаьрхӀача ялат дӀадийнача хьувкъам планагӀа 20,9 центнер йолча 22 центнерага кхоачаш лакхбергба. Шекара свеклаш юкъера лаьрхӀача цхьан гектара тӀара 350 центнер яккха социалистически декхараш тӀаийцад, план 200 центнер йолча. Цу декхарех тхоаш лоархӀадергда, аьнна хет сона. Уж толамца кхоачашдара хӀанзе а дика лард еллай ахархоша. Дикача агротехнически хана тоадаьча лаьтта дӀадийнад гурахьа дув ялат. Оахам дале хьалха хӀара гектара 3 центнер минеральнии 20 тонн органически удобренеш тайсай.

ХӀанз дерригa низаш оарцагӀдаьхад совхозе бӀаьстанга кийчо яра. Укх шера 450 гектара тӀа дӀае лерхӀ оаха боахама а из кхееш бараштa а боккха пайда луш йола шекара свеклаш. Тха боахама хьалашка дика хьахула мерза овлаш. Соахка шекара свеклаш дӀайийнача 410 гектарах юкъера лаьрхӀача цхьанне тӀера 350 центнер яьлар, план 200 центнер йолча. КарагӀдаьнначунга хьежжа керда декхараш тӀаэц ахархоша. Укх шера юкъера лаьрхӀача цхьан гектара тӀара 360 центнер яккха лерхӀ оаха. «Сердало» газета тӀа укх деношка кепа теха араьннача юрта боахама министерства вокккагӀйолча агронома С. А. Акаева статья тӀа ювца шекара свеклаш кхеяра кхоачашъяиза эргйоацача агротехнически мероприятеша гектара хьувкъам лакхбергболга дика кхетаду оаха! Иштта лаьтта леладара культура лакхъергья укх шера. БаьцовгӀаш дегӀайоагӀача хана хий дулларгда, агротехнически хана оасар деш Ӏуная дергда. Статья тӀа белгал яь-даккхара ханнахьа соахка чуэца доладир оаха мерза овлаш. Из бахьан долаш цхьан гектара тӀара 50 центнер дукхагӀа яьккхар.

Шелковчанаша юкъе доаладаь керда гӀулакх дӀадоладе лаьрхӀад оаха укх шера. ХӀанз совхозе вӀашагӀйоллаш я пхиъ специализированни механически отряд. Цу дикача гӀулакхо торо хулийтаргья болх вӀаштӀехьбаьккха лелабе, обезличка хургьяц.

Эффективности балха дикали лакхъяра йолча иттлагӀча пятилетке тха совхоза къахьегамхоша хьинаре дакъа лоацаргхилара шеко яц.

А. АМАЕВ,
Урус-Мартановски района «Горец» совхоза керттера агроном.

Доазол дехьара

Доазол дехьара вай доттагIий болча

ВЕНГЕРСКИ КОММУНИСТА ДОШ

Венгерски индустре йоккхагIйолча предприятеех цхьанне — Будапештерча кемаш-кранаш еча завода кузнечно-котельни цех. 30 шу совгIа ха я Ласло Эперьеше укхаза болх бу. Йис йиллача санна кIаиденна гиччигаш, безаме велакъажар, къахьийга чIоагIа кулгаш долаш вола из кузнец дика вовз республике Хортистски Венгре хала хIамаш дукха лайначей хIьта кортамукъа баьнначул тIехьагIа шоай дерригача хьинарца керда, социалистически республика хьалъе болабенначей венгерски болхлой класса викалех ва Ласло Эперьеши. Шийх лаьца геттара кIезига дувц Ласло Эперьеше, е дукха везаш заводе цунах ма-аллара — «дядя Лаце». «Са вахаре белгалдаьнна цхьаккха хIама хиннадац, — йоах цо. — Болхлочун бирса вахар да аз хьаденар, массаза а нахя новкъостал де, кагирхой Iомабе гIийртаз со».

Венгри кортамукъа яьккхачул тIехьагIа Л. Эперьеше хьинаре дакъа лоаш шоай предприяте производство айеча. Кузнечни цеха партгруппа секретаралла хорж из. хIьта тIехьагIо — завода парткома члеалла.

«Сона хIанз а дагадоагIа вай лаьттан тIа паргIато ена ди, — йоах цо. — Из хьакхачар ходелар берригача мехка. Цун предприятерча хIаранена, хIара венгерски болхлочоа. Оаха доккхал ду, таханара кемаш-кранаш ю завод венгерски индустре флагман хиларах а Венгре цунах советско-венгерски доттагIала предприяти оалаш хиларах а».

«Цу шерашка тхоашта карагIа мел дийнна хIамаш бахьан долаш, — йоах дIахо Л. Эперьеше, — тхо декхарийла да тIом чакхбаьнначул тIехьагIарча хана производство айеча, хIанзарча техникаца завод кийчъеча лакха квалификаци йола специалистий эскар хьалкхедеча тхона мах баь варгвоацаш новкъостал даьча вай советски доттагIашта. Советски заказаш хадданза дукхагIа хулаш хилара тха заводе йоккха серийни производство Iалашъяьй».

«Сона йоккхийча событеех дизза дар, — йоах Ласло Эперьеше. — дIадаха шераш. Сох тешам бенна соахка чIоагIа сийлахьа гIулакх тIадиллар сона ВСРП XI съезда делегаталла вахийтарца, тха завода дуккха эзараш болхлой коллектива викал варца. Съезде дуккхача хьашаша даьча къамаьлашка ладийгIар аз, цхьабакъда эгара чIоагIагIа дег чу дийшар сона КПСС ЦК Генеральный секретара Л. И. Брежнева дешаш. Цун сабаро, чIоагIало, тIехьа-хьалха доагI-доагIача тайпара дош аларо, вай халкъий маьршача кховненах из бIубенна хиларо цIаькха а хьахьеккар, вай партеш мел низ болаш я, юкъара гIулакх бахьан долаш лоаттабеча къовсаме коммунисташ кхотабенна хилар мел лоархIаме да. Съезд йолча деношка дуккхача советски доттагIашкара дика ловцаш доахаш итташ письмоши телеграммаши кхаьчар сога. Тоха са доацаш хьежаш дар тхо, венгерски коммунисташ, советски мохк дIахо дегIабоалабара, коммунистически общество хьалъяр духьа советски халкъо лоаттабеча къовсама патриотически лоархIаме хургйола вежарашха йолча советски парте XXV съезд хьаелларга. Сай доттагIий цIерагIа а сайгара а лов сона Советий Мехка хьал-торони цун низ лакхбари духьа, лаьттан тIа машар оттабар духьа къахьегача советски коммунисташа доккхий толамаш лахар.

А. КУЗЬМИН,
ТАСС корреспондент.

Будапешт.

ЛАЗАРА КОРТА: ШИЙЛАЧА ЦАБЕЗАМО ЯХЬА IОАЖАЛ

ТIаьдача миха низагIа сийнлуш увзалуш латт Пикадиллерча фонтанера бронзови «Эрос». Фонтан гIораьй. Сент-Джеймс яхача паркерча Iамах ша баьб, ша лоацабеннаб Кента юххерча фордах.

Шийла я. Фо цIена дац, сийрда дац, керда дац, цхьа маза болаш саннеи дикъеи да из. Хаоттамах хурглар хэвчо хоам диъ шера эттара шийлагIа йола ха эттай.

Ртутни столбик дукхагIа лох ме лу, сихагIа ирача социальни хьал тIа отт климатически хьал. Цхьа моллагIдолча Iай а шелагIа бов 45 эзар вигличанаш. Цу тайпара хIама дагадехача дегIа зулам бод — ахка, зизай хьаж йоагIа, цхьабакъда хIанз бокъонца ховш да, лазара корта «организм сов шелъялар» а болаш эзараш нах бовргболга. ГIалат хургдац, цифра тешаме я, итташ шерашка техкай. Цхьабакъда тоадераш хила-м тарлу. Укх Iай дуккха а дукхагIа бовргба нах. Газеташа а хIанзле нонпарелаца язъю цIераш. Алис Дьюкс ший метта уллача еннай. Лор температура йиста веннача хана дийна хинна хиннай из. ХIама хиннадац. Температура хиннаяц. Иштта шоай цIагIа, шийлача кхуврчаштеи гIораьнча батареяштеи юхе байнаб Томас Чемберлен, Алис Джеймс, Дженет Макдональд...

Балараш дукха хул, хIаьта бахьан цаI да — пенсионерий къел. Газах, централни отопленех, электричествах тела ахча дац. Ахча дац дулх эца. Ахча дац укх Iай иттазза дукхагIа мах тIакхийтта коартолаш эца... ДIадахача цхьан Iай компьютер гIалат а ваьнна Энн Хемингуэйга электричества йигача счета совнагIа ноль тIакхийттача хана вож, ботт хьабаьстачул тIехьагIа шийна теха еннай. Телевидене лента хьеккар: ди да, корашка сийрда я, хIаьта нах метта бада. Иштта аттагIа да йIовхал чусонас.

Джеффри Тэйлор, 73 шу даьнна лор, организм сов шелъялара проблема Iомаеш вола хIанз 10 шу даьннад. Аз телефон техар цунга, тIаккха цецвоаккхаш йола цифраш ювца волавелар воккха саг:

Iоажала эпидеме е цхьаккха саг цец а ваккханзар, е духтIа вала везаш хIама а хиланзар. Доктора Тэйлора йийцача унзареча цифраша а кIаьдъянзар счетех ахча текха торо йоацарий ток дIахоадае аьнна яь р[illegible]тени. Из тайпа операци йир 120 эзар цIенна. Цхьабакъда массаза а санна, рекомендацеш хьашт мелд а тел укх шелала ца леш кIалхара фу даь варгва яхача деша. «Дейли миррорс», шелалах нах лорабара «дерригача къамаи кампани» хьа а кхайкаяь цIенхаштта дувцаш санна могаду» кораши наIараши айхийтагIа тIакъувлилгеи цхьан дийнахьа цкъа мукъагIа бIайха кхача буилгеи». ХIаьта, нагахьа санна дича дергдолча цу хIамаех а кхы новкъостал ца хулс, цу газета оагIох йист хьа а яьккха, кора тIалотае еза. Из ба хаттар хиларах беш бола хоам: «SS! Боккъала а телефон тоха сона моттигерча социальни Iалашон отделенега е полицега. Новкъостал де къаьнача сага!»

Э. ЧЕПОРОВ,
АПН соб. корр.

Лондон

Итали. Милана къахьегамхоша дIадех производстваш кIезигъяран хьабе болх боаца нах дукхагIа хулаш хилараи духьала де мел доагIар делга. **А. СМИРНОВА** сурт. **ТАСС** фотохроника.

СОВЕТИЙ МЕХКА КХАЛНАХ — ПОЧТОВИ МАРКАШ ТIА

Филателистащца гIулакх доагIаш цо дале, хеза хургда шоана, почтови марка зIамигача кизга чура доккха дуне бIаргаго йиш я, яхаш. ХIаьта цунах ца теша йиш а яц. Советски почтови маркай коллекцега хьожаш хилча, вайна бIарга ма гой дегIаухаш цай мехко хьабена инкь.

ХIаьа филателисташта юкъе каст-каста нийслургба кхалнахах йола маркаш гулъеши Iомаеши бола коллекционераш.

Советски кхалсаг — массанена нийсса бокъонаш йола социалистически общества член. Духхьал из бахьан долаш вай пачхахьалкхен филателистически летописа юкъера йоагIаш йола моттиг еннай кхалсага — йиша, кхоллаиаш дечоа, турпалхочоа. Кхалнаха хетаяь я СССР дукха маркаш.

...Гобаьккха индустриальни пейзаж а йолаш, цIе косица туллаш латта кхалсаг - болхлоц бе боаллаш маре а болаш йола кхалсаг-колхозхой—из да къахьегача кхалсага хетаяьча, 1929 шера кхоллагIа арахийцача стандартни почтови маркашцарча эггара хьалхарча советски марка сурт.

Цу хана денз СССР буввзама Министерства арахийцай хоза кийчъяь, вай мехка башха - дикача кхалнаха хетаяь бIаьш маркаш. Царна юкъе я гIоръяьннача математика, эггара хьалхарча эрсий кхалсага - Iилмахочун С. Ковалевскаяй, писательницай Л. Украинкай, Ю. Жемайте, О. Кобылянскаяй, скульптора А. С. Голубкинай, эггара хьалхарча СССР халкъа артистка М. Н. Ермоловай портреташ тIадоахка маркаш. Филателисташа эггара дикагIа лоархIаш я кхалнаьха — КПСС гIоръяьннача дешелий Н. К. Крупскаяй, Е. Д. Стасовой, А. М. Коллонтай, А. И. Елизаровай - Ульяновай, М. И. Ульяновай портреташ тIадоалха маркаш.

ХIаьта Советски Союза Турпалаш болча кхалнаха хетаяь маркаш ераш я. Iо ца ховшаш Москвера Дальни Востоке кхаччалца самолетапа пикь баьча майрача кхаь летчицана — В. Гризодубована, П. Осипенкона, М. Раскована хетаяь эггара хьалхара цу тайпара почтови знакаш арахьлар 1938 шера.

Сийлахь - боккхача Дий-мехка тIем тIа Зоя Космодемьянскаяйна, Марите Мельникайтена, Люба Шевцована, Ульяна Громована, Аня Морозована, Вера Хоружейна карагIдийнна дешале гIулакхаш а иштта маркаш тIа хьахьекхад.

Бе-беча шерашка вай мехка кепатеха араьйнай Советски кхалсаго мехка пачхахьалкхен, общественни, политически вахаре, советски халкъо бермате къахьегача, Iилме, культуре, спорте дакъа ловцаш хилар - дерригача дунена дIадийца маркаш.

ХIаьта бакъдар аьлча, Iалаьмате дукха почтови маркаш хиннай алхха Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха денна — 8 марта хетаяь. 1960 шера чIоагIа лоархIаме цхьа марка арахийцар вай почто. Цу тIа хьахьеккаб теркаеш ягIача байраккаьнта кIал оагIув оагIох а теха латта бе - беча къамех бола кхалнах. ХIаьта байракхаш тIа тIахьехам ба — «Дунена — машар!» Сийлахьча юбилейна — Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха ден 50 шу дизара хетаяь яр из марка.

Из цIей эггара хьалха хьахинна моттиг лархIа мегаргйолаш я Дане столица — Копенгагеи. 1910 шера цига хиннача социалисткай 2-ча Дунен халкъашта юкъерча конференце оттадаьд из. 8 марта ди Россе эггара хьалха белгалдаьккхад 1913 шера. Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци вай мехка котъяьнначул тIехьагIа кхалнах лоалара бовлара белгало, коммунизм хьалъеча царна карагIдуваларашка хьажар а хинна дIаэттад из цIей. хIаьта хIара шера почтови маркаш, бетташ, открыткаш арахецарца а белгалдоах из.

Иштта почтови маркаш тIара [illegible]

А. СТРЕМОУХОВ,
Ерригсоюзни филателистийн обществан член, активист.

КЕРТТЕРА КОНСТРУКТОР

Киев. Олег Константинович Антонов — советски авиаконструктор, технически Iилмай доктор, УССР АН академик, Социалистически Къахьегама Турпал, СССР Лакхехьарча Совета депутат, къоначa Советий Мехка Фецара Флот хьадеш хиннача Советски авиаконструкторех цаI ва.

1923 шера Антонов Олега ший хьалхарча планера конструкции яьй. хIаьта цу хана денз ах бIаь шу совгIа дола ший вахар авиацена хетадаьд цо.

АН-аш транспорта а специальни а делара вай авиаце къаьстта моттиг дIалоацаш я, экономичность лакха йолаш, гIаттарен - Iойоссарен характеристикаш дика йолаш хиларца белгалйоалаш я, хIаьта уж моллагIча а аэродромашка Iойоеса йиш йолаш я. Из халкъбоахама боккха лоархIам болаш да.

АН-ай тайпаех йолча самолеташа вай мехка берригача авиапассажирех ахаши почта, мухьаш дIа-юха кхухь. цовкъа хIама доацаш Арктике а Гаьнарча Къилбаседе а болх бу. Мехка самолетий паркерча машиний дукхалга диллача хьалхарча моттиге я уж.

О. К. Антонова кулгалдеча конструкторски бюрос керла машинаш хьаеш е къаьна ярашта модификаци еш болх беш къаьстта йоакхо ю самолеташ болх беш йолча хана атта хургйолаш а сирийни арахецача хана технологи чоалхане хургйоацаш а хилийтара. Цун коллективо мехка эггара хьалха балха юкъе йоалаяьй керда материалаш, самолета понелийи узелайи клееца лотаяь конструкцеш, деталешта химически фрезирована елга.

О. К. Антонов — самолеташ хьаярах долча дуккхача балхий а «Дахчахи гатахи даьта ткъамашца», «Массанена а сайна а лаьрхIа» яхача книжкай а автор ва.

Украина столица коммунисташа цунах боккха тешам а бенна КПСС XXV съезда делегаталла хержав О. К. Антонов.

СУРТА ТIА - О. К. Антонов — АН-22 яхача самолета модела юххе.

Ю. МОСЕНЖНИКА сурт.
ТАСС фотохроника.

Из доккха ираз да

Iоделхача лайво, лаьтта меллашха кIайдеш санна, шераш дIаахарца кIай луш латт цун корта. Бакъда дог къона долаш саг ва тха юртарча почте болх беш вола Дзагиев Салмана Мухьамад. Ялхайтта шу да Мухьмада почтальон волаш къахьега. Из наха вовзаш, везаш, Iимерза къамаьл долаш саг ва.

Юртарча наха, шоашта дукха везарагIа Мухьи-оал цунах. ЗIамига, воккха аьле къоаста ца веш, шийгара гIулакх йиша саг тIавеча, цунна эша гIо ца леш, цхьаккха а дIавахийтац цо.

«Мухьи, къа ма веннавий хьо. Булой хьога ер даим гIаш лела веза болх?» — аьнна аз шийга хаьттача, Мухьмада аьлар: «Хезадий хьона оалаш «ЗIамига волаш Iомадаьр, кхерий тIадаь йоазув санна чIоагIа да» ХIаьта со а почтальоналла балха водача хана кьонагIа вар. Юххьанца хала дар сона — нах, улицай цIераш дика йовзацар, хIаьта из бахьан долаш дукха корреспонденцеш кхача езача дIа ца кхоачаш юсар. Со улица тIа гIолла воагIаш бIаргавайча, «Мухьи, письмо дий тхога» яхаш, бераш а, боккхий нах а дукхьал ухар сона. Ма чIоагIа гIадболхар уж аз шоашка деня письмо дIаделча ловцаш доахар, чувола, яхаш дехараш дора.

Аз кхетадир, сай болх цхьа моллагIа бар мо а боацаш, ший тайпара болга. ТIаккха могаргдий сона, из даим наьха дегаш гIоздоаха болх бита. гIаш лела веза аьнна, цу балхах вала?

Я. КАРТОЕВ.

Вахар бахьан

1919 шера ваьв Гаман Александр Иванович. Фабрично - заводской школе дийша ваьнначул тIехьагIа бурув деттача балха а вена «Грознефтеразведка» треста мастера гIонча хилар цох.

1938 шера волавелар из «Красный молот» заводе электромонтералла къахьега. Цул тIехьагIа цхьа шу доалашше а Советски Эскаре гIулакх де тIаьхьийхар.

— Юххьанца со хилар город Шостке лаьттача 12-ча зенитчикий артдивизионе, 1941 шера май бетта город Харьковерча кхыча артдивизионе дIахьожаву со. ТIаккха сержант хиларца отделене командиралла а оттаву. Цу хана дIаболабелар фашисташцара тIом, — яхаш дувц Александр Иавновича.

МоастагIчоа духьал эттар цар дивизион Полтаве, бакъда тIом а беш юха тIехьашкахьа довла дийзар. Цаьккха а Харькова юхе кхаьчар цар дакъа. Цига лаьттача къовсаме чIоагIа эшам хинна цар дакъа Балашове хьожадир, кIезига саIайийтари ца тоъача нахаца Iалашдари духьа. ТIаккха Харькова юхе моастагIа юхасоцавара духьалтайсар уж.

Бакъда низ тоъацзар, тIаккха Донал дехьа а баьнна Сталинграда гарга уллача Россоть яхача города уллув дIачIоагIбелар.

Цул тIехьагIа Москве шиъ беттарча курсашка дийша а ваьнна 640-ча зенитни артиллерийски полка оруде командиралла хьожавир нов. Гаман.

Цу ханна къиза тIом латтар Сталинграда йисте. Къаьстта дика дагадоагIа цунна Миллерово города юхе лаьтта тIема гIулакхаш. Авиацега диллача совле моастагIчунга яр, цулуьа хадданза бомбаш чуеттар цо.

Иштта, чутеха цхьа бомба кхийтта цар расчет йохайир, хIаьта Гамана хала чов хилар. Тоаваллалца гаьнарча Уралерча цхьан госпитале иллар. ТIаккха 1943 шера мае юха а тIом бе волавелар — хIанз 110-ча танкови бригаде. Цу хана вай эскаро мукъаяьккхаяр Белгород, Орел, Курск, Харьков.

Прохоровка юхе моастагIчо яь чIоагIале йохаеча хана бирса духьале еш бар фашисташ. Бакъда артиллере дика юхабеттар уж а цар тIалехкаш хинна самолеташ а. — Цига немецки самолет чуяйтар оаха, — дувц Александр Иавновича. — Иштта юхадийкхар аз цар на сайна чов яр. Из бахьан долаш «За отвагу» яха медаль елар сона.

Украина наькъашка юха а чов йир Гамана. Лораша чIоагIа къахьийгар цун дегIа чуяха гаргаш хьайоахаш. ХIаьта а дукха аланзар из госпитале.

Из юха тIом бе волавеннача хана цар дакъа вай доазал ара а даьна Румыне, Венгре, Болгаре, Чехословаке. Австре фашисташца дов деш дар.

Балатон озера уллув зенитка теха цхьаькха моастагIчун самолет чуйит Александр Ивановича кулгалдеча расчето. Из карагIдаларах Слава кхоалагIча степена орден лу цун, тIаккха город Вена уллув «Фокке-Вульф» чуяйтача — Цlе Седкъа.

— Хала яьккха котало яр из, цудухьа дагара боалв хургбац-кх хьайца тIема къизал Iайша новкъостий, — йоах Гамана. — Даим дагаух сона батарея командир гварде капитан нов. Тышицин, гварде воккхагIвола лейтенант нов. Негода, взводий командираш ни. Лячко, Ермолаев, кхыбараш.

1946 шера эскарера мукъа а валийта Грозне цIавера Александр Иванович. Къахьегамхой кулгаш чIоагIа эшаш бар бохабаь латта мохк. Вахар тоадара, машар чIоагIбара лоаттабеча къовсаме а шийгара ледарло гойтаяц хьалха хиннача тIемахочо. Из бакъду электрик волаш «Красный молот» заводе болх беш волча цунна еннача Ленински юбилейни медало а.

С. ВОРОНИН.

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА...

Республика культурно-просветительни учреждеией болхлошта дика вовзаш ва Гарчханов Анатолий — Нохч-ГIалгIай республикански, Халкъа творчества Цlен воккхагIвола методист. Хадданза ший говзал шаьрйеш, творчески дегIавоагIаш хьавенав из культпросветучилища чакхъяьккхачул тIехьагIа Грозненски района Петропавловски станицен Йоккхача АтагIен культура цIен художественни кулгалхо волча хана а тIеххьарча иттех шера халкъа творчества ЦIагIа болх беш волаш а.

Анатоле кийчбаьча художественни самодеятельносте дакъа лоацарех дуккханеша города а республика а хьажарашка хьалхара моттигаш яьхай. ХIаьта ворхIагIчен нийслагIчен республикански художественни самодеятельноста хьажарашка цун хьалхленца кийчъяьча бIарчача коллективаша шоллагIа моттигаш яьхар.

Шийна тIадилла гIулакх дизза а цIена а чакхдоаккхаш хилар сага дикагIа ярех оамал я. Цунца хул саг везавалар, болхлочун сий дар.

Каст-каста ухийт Гарчханов агитпоездий кулгалхо волаш республика районашка.

Республика самодеятельни искусство дегIайовлаеча доккха дакъа лоацаш хиларах дуккхаза совгIаташ тийннад Анатолена, дуккхаза цхьоьлагIче степена дипломаш, республика культура министерствай сийлен грамоташ тийннай. «Юрта культурни шефство лелаяра отличник» яха значок еннай.

Дукха ха йоацаш парте XXV съезда хетаяь творчески отчет луш хилар къона композитор Гарчханов Анатолий. Цига цо «Кагирхой марш», «Сай Россия гу сона», «Са хьамсара Мохк» яхача иллей ашараш дехкар.

В. БЕЛЯЕВ.

Спорта хоамаш

Моттигерча промышленностен коммунально - бытовой предприятейи болхлой профсоюза 16 команда ах финале шахматех ловзаш я. Уж я «Металлист» завода, къорен меттаеи барий бIаргаш дайнарий Ерригсоюзни обществай, горэлектросета, кхыча предприятей командаш.

Хьалхарча группе ловзаш яккха йиш йолча 24 очкох 18.5 яьккхар бIаргаш дайнарий командас, спецуправлене шахматисташа — 17.5.

ШоллагIча группе лайзараште юкъе яккха йиш йолча 18 очкох трампарка спортсменаша 17 яьккхар, хIаьта банно - прачечни командас — 16. Цу йиъ командас тIеххьара бIал боаккхаргба 10 марта.

В. ЖУК - ТРИПОЛИТОВ,
яхьа керттера судахо.

●

Укх деношка Грозерча «Динамо» стадионе чакхъяьлар «Урожай» ДСО топ нийса кхоссара яь яхьаш. Цига котъяьлар Назрановски района команда. Цунна тIехьа хилар Серноводски команда. КхоалагIа моттиг лаьцар Наурски районерча спортсменаша.

●

Городе Туле хилар езача атлетика Ерригсоюзни турнир. Цига кхоъ дунен рекорд оттайир Грознера вахача Сайдулаев Адама (лаьттара йоагIаше а ца социйташ 165 килограмми сацийта 205 килограмми хьалъайир цо). Цу тайппара, шозза айяр 370 килограмм хилар.

●

Америка ВIашагIкхийттача Штаташка Дунен кубок яккхара хулача турнира юкъе дакъа лаца яхар СССР ший лоIаме кIалтохаргах латара спортсмений вIашагIкхийтта команда. Цу командаца ва Нохч - ГIалгIай-чура Тунгаев Бекхан.

А. АЛИЕВ.

(АргIанара номер араяргъя 11-ча марта).

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

СалоIача деношка хургда

6 МАРТА

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 12.00. «Машар бахьан къовсам лоаттабу советски кхалнаха» яхача книжкайи журналийи выставках беседа. 14.00. «Хоза халхар Iомаде» яхача бальни халхарий школера йийла урок. «Даим дахаргдола доттагIал» яха КПСС XXV съездаи БКП XI съездаи хетаяь советскии болгарскии халкъий интернациональни доттагIлен сайре. 18.30. Кинолекторн «Глобус». «Сийле хийла советски кхалнаьха» яха тематически кино хьокхар. 19.15. Болх беш до шозлагIа хьокхача фильмай кинотеатр.

Н. К. Крупскаяй цIерагIара культура Дворец. 10.00 Истола тIарча тенисагIа ловзаш хьалхара моттиг яккхара йола Грозненски машиннаькъа отделене коллективай яхьаш. 16.00. Библиотека читальни зал. «Россе кхалнах» яхача книжни выставка обзор. 19.00 ЗамагIйола зал. «Иллецеи стихацеи декалда са нийсархой сий дола гIулакхаш» яха цIейна хетаяь огонек.

Химикий культура ЦIа. 12.00. «БIаьшерашка дахалда Ленина сий!» яха художественни самодеятельноста концерт. 17.30. Юридически консультаци. 18.00. КПСС XXV съезда хетадаь радиожурнал.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.00. Халкъа университетера Iалам лорадара хьакъехьара заняти. 17.30. «Съездагара съездага» яха тематически кино хьокхар.

Просвещене болхлой ЦIа. 11.00. Къахьегама ветераний клуб. Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха Денна хетаяь торжественни къахьегама ветераний хора концерт.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 10.00. Кульгаца йийзаяьча изделей выставка я болх беш. 17.00. Болх беш я «Орбита» яха кинолектори. Документальни кинофильмаш хьокхар. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

7 МАРТА

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 9.30. Болх беш я «Искорка» яха клуб. «Эггара дикагIа яр» яха киноутренник. 10.00. «Дунен кхалнах» яхача книжно - журнальни выставка юхера беседа. 16.30. А. Анисимова цIерагIча НГНПЗ коллектива торжественни сайре. 18.30. «Глобус» яха кинолекторий. «Советски кхалнах» яха тематически кино хьокхар. 19.00. «Нефтяник» яхача эстрадни оркестра концерт. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. 19.15. Болх беш да шозлагIа хьокхача фильмай кинотеатр.

Н. К. Крупскаяй цIерагIара культура Дворец. 14.00 Йоккха зал. Вокально-инструментальни ансамбла концерт. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура ЦIа. 12.00. Спортивни ловзараш. 16.00. «Нохч-ГIалгIай литературера кхалсага образ» яха литературни сайре. 18.00. «Сийле хийла советски кхалнаьха-къахьегамхой!» яха радиожурнал.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 11.00. Бераштга. «Вай нoaной» яха беседа. 12.00. Болх беш да «Космонавт» яха берий кинотеатр. 14.00. Художественни лепка берий студера заняти. 17.30. Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха Денна хетадаь берий художественни самодеятельноста концерт.

Просвещене болхлой ЦIа. 17.00. Болх беш я халхараш дезарий клуб. Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха Денна хетаяь тематически сайре. Берий балетни кружокеи бальни халхарий ансамблеи халхараш.

8 марта

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 11.00. Болх беш да «Заманхо» яха берийи кагирхойи кинотеатр. 12.00. «Дунен кхалнаха машари социальни прогресси бахьан лоаттабу къовсам» яхача литература библиографически обзор 14.00. «Нефтяник» яхача эстрадни оркестра концерт. 18.30. «Глобус» яха кинолекторий. Iилма-популярнии мультипликационнии фильмаш хьахьокхар. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. 19.15. Болх беш да шозлагIа хьахьокхача фильмай кинотеатр.

Н. К. Крупске цIерагIара культура Дворец. 10.00. Истола тIарча тенисагIа ловзаш хьалхара моттиг яккхара йола Грозненски машиннаькъа отделене коллективай яхьаш. 12.00 Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха Денна хетаяь берий утренник. 14.00 Художественни самодеятельноста концерт 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Локхаш «Голубой Экспресс» яхача вокально-инструментальни ансамбла музыка я.

ТЕЛЕВИДЕНИ

6 МАРТ.

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Москва, вай дошо седкъа» яха берий художественни коллективай концерт. 10.00 — Информационни программа. 11.00 — Концерт. 11.15 — «Когсовлозаш хахкара дунен чемпионат». МаIанах. Шоай доIамера программа. Швецера передача. 12.45 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа. 13.15 — «Содружество» яха тележурнал. Передача дIаьху политически обозревателя А. Каверзневе. 13.45 — «УнахцIено». 14.15 — «Хьай бай дунен тIа». 15.15 — Мультфильмай программа. 15.45 — «Сайра дика хийла». Дунен халкъашта юкъарча кхалнаьха денна хетаяь музыкальни программа. 16.45 — Документальни фильм. 16.55 — Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха Денна хетаяь торжественни заседани пачхахьалкхен академически Доккхача театра спектакли. Перерывах — документальни фильмаш. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Когсовлозаш хахкара йола дунен чемпионат. Спортивни халхараш. Швецера передача. 23.15 — Яйгача атлетиках йола сборни командай матч. СССР—США. Ленинградера передача.

II ПРОГРАММА

12.20 — «Советски Союзе гIолла», Кинопрограмма. 13.20 — «Усатлар» яха телефильм. 13.50 — «Сона оперетта еза» яха фильм - концерт. 15.45 — «Заманца цхьана» яха документальни фильм. 16.35 — ДIалокх эрсий халкъа-Пачхахьалкхен Н. Осипова цIерагIча оркестро.

7 март.

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Будильник». 10.00 — «ГIулакх ду Советски Союза!». 11.00 — Когсовлозаш хахкарах йола дунен чемпионат. Кхалнах. Швецера передача. 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — «Музыкальни киоск». 14.00 — «Сийле хийла къахьегама», КПСС XXV съезда хетаяь Ерригсоюзни художественни выставка. Центральни выставочни залера репортаж. 14.30 — «ЦIейна хетадаь концерт». 14.55 — «Кхалсагах йола повесть» яха художественни фильм. 16.30 — Хоккеих йола СССР пачхахьалкхен академически (Москва). В. И. Ленина цIерагIча Центральни спорта Дворецера передача. Перерывах — кердадараш, мультфильм. 18.55 — Художественни фильм. 20.00 — «Киношикъбархой клуб». 21.00 — «Ха. Информационни программа. 21.30 — «Халкъа халхарий СССР пачхахьалкхен академически ансамбла концерт. Художественни кулгалхо СССР халкъа артист И. Моисеев йистедаьлча — кердадараш.

II программа

11.30 — Балета артистий концерт. Халхараш ду СССР халкъа артистка М. Сабировас а Таджикски ССР халкъа артиста М. Бурханова а. 14.55 — «Кадра [illegible]» Фильм - концерт. 15.25 — «Дунен мехкашка гIолла» — кинопрограмма. 16.25 — «Къаьна хьалилгаш» яха художественни фильм. 17.30 — Документальни фильма кинозал.

РАДИО

6 март.

6.30 — «БIаьстана кийча да» яха корреспонденци (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.20 Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонах» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 14.40 — «Тхона хьамсара бараш. Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха Денна 8 марта хетаяь радиокомпозици. 15.00 — «ДоттагIалла тема — музыке» яхача циклацара передача. 15.40 — «Сага дега хозале». Исторически Iилмай доктора В. Виноградова беседа (гIалгIай меттала). 16.00 — «Нохч - ГIалгIайчен спортивни вахар». 16.15 — «Дай-мехка музыкальни вахар» яха радиожурнал (нохчий меттала).

7 март.

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Шоана дукха еза ашараш». 12.10 — БIаьстан хьалхара цIей» (нохчий меттала). 15.15 — «Це сийгаш» (гIалгIай меттала). 15.45 — КПСС XXV съезда решенеш — вахаре!». 16.00 — «КIиран дийнахьара музыкальни программа. 16.30 — «Школьни глобус» (эрсий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, делкъеле дохк а доаллаш, малхбоалехьара 5 метрга кхоачаш чIоагIа мух а хьеккхаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 2 градус шелалгара 3 градус йIовхалга кхоачаш, Грозне 2 градусага кхоачаш йIовхал йолаш хилеи тарлу. Кхоанен ломмен кхаьла а йолаш, юкъ - юкъе екха а екхаш, лоадама йоачан а йоацаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, къулба - малхбоалехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсашка 4—9 градус шелал йолаш, деношка 1 градус шелалгара 4 градус йIовхалга кхоачаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоккхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттеи деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Маяковского, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Заказ № 1737.